

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Vliv Brexitu na zahraniční obchod ČR

The influence of Brexit on foreign trade of the Czech Republic

STUDIJNÍ PROGRAM

Ekonomika a management

VEDOUCÍ PRÁCE

Ing. Oldřich Bronec, CSc.

KOCHMAN

VÍTĚZSLAV

2022

I. OSOBNÍ A STUDIJNÍ ÚDAJE

Příjmení: **Kochman** Jméno: **Vítězslav** Osobní číslo: **492846**
Fakulta/ústav: **Masarykův ústav vyšších studií**
Zadávající katedra/ústav: **Institut manažerských studií**
Studijní program: **Ekonomika a management**

II. ÚDAJE K BAKALÁŘSKÉ PRÁCI

Název bakalářské práce:

Vliv Brexitu na zahraniční obchod ČR

Název bakalářské práce anglicky:

The Influence of Brexit on Foreign Trade of the Czech Republic

Pokyny pro vypracování:

Cílem bakalářské práce je identifikovat, resp. odhadnout hodnotu dopadu brexitu na vzájemný obchod České republiky a Spojeného království Velké Británie a Severního Irsku.

První kapitola teoretické části práce by měla obecně definovat samotný pojem zahraničního obchodu, vymezit jeho nástroje a přiblížit daná specifika. Druhá kapitola teoretické části by se pak měla zaměřit na historickou problematiku členství Spojeného království v Evropské unii, která vyústila k odchodu ze společného evropského trhu.

Náplní praktické části je analýza sekundárních empirických dat, na základě kterých se autor práce snaží dedukovat, jak velké dopady lze přisuzovat Brexitu ve vzájemném obchodním styku České republiky a Spojeného království.

Seznam doporučené literatury:

SVATOŠ, Miroslav, 2009. Zahraniční obchod: teorie a praxe. Praha: Grada. Expert (Grada). ISBN 978-802-4727-080.
KALÍNSKÁ, Emílie, 2010. Mezinárodní obchod v 21. století. Praha: Grada. Expert (Grada). ISBN 978-802-4733-968.
NEUMANN, Pavel, Pavel ŽAMBERSKÝ a Martina JIRÁNKOVÁ, 2010. Mezinárodní ekonomie. Praha: Grada. Expert (Grada). ISBN 978-802-4732-763.

BALDWIN, Richard E. a Charles WYPLOSZ, 2013. Ekonomie evropské integrace. 4. vyd. Praha: Grada. ISBN 978-802-4745-688.

FIALA, Petr, Ondřej KRUTÍLEK a Markéta PITROVÁ, 2018. Evropská unie. 3., aktualizované, rozšířené a doplněné vydání. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK). ISBN 978-807-3254-506.

Jméno a pracoviště vedoucí(ho) bakalářské práce:

Ing. Oldřich Bronec, CSc., institut manažerských studií MÚ

Jméno a pracoviště druhé(ho) vedoucí(ho) nebo konzultanta(ky) bakalářské práce:

Datum zadání bakalářské práce: **05.01.2022**

Termín odevzdání bakalářské práce: **28.04.2022**

Platnost zadání bakalářské práce: _____

Ing. Oldřich Bronec, CSc.
podpis vedoucí(ho) práce

Ing. Dagmar Skokanová, Ph.D.
podpis vedoucí(ho) ústavu/katedry

prof. PhDr. Vladimíra Dvořáková, CSc.
podpis děkana(ky)

III. PŘEVZETÍ ZADÁNÍ

Student bere na vědomí, že je povinen vypracovat bakalářskou práci samostatně, bez cizí pomoci, s výjimkou poskytnutých konzultací. Seznam použité literatury, jiných pramenů a jmen konzultantů je třeba uvést v bakalářské práci.

_____ Datum převzetí zadání

_____ Podpis studenta

KOCHMAN, Vítězslav. *Vliv Brexitu na zahraniční obchod ČR*. Praha: ČVUT 2022. Bakalářská práce. České vysoké učení technické v Praze, Masarykův ústav vyšších studií.

**MASARYKŮV ÚSTAV
VYŠŠÍCH STUDIÍ
ČVUT V PRAZE**

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem svou bakalářskou práci vypracoval samostatně. Dále prohlašuji, že jsem všechny použité zdroje správně a úplně citoval a uvádím je v příloženém seznamu použité literatury.

Nemám závažný důvod proti zpřístupnění této závěrečné práce v souladu se zákonem č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) v platném znění.

V Praze dne: 28. 04. 2022

Podpis:

Poděkování

Tímto bych zde rád poděkoval panu Ing. Oldřichu Broncovi, CSc. za odborné vedení a cenné rady, které mi dopomohly ke zkompletování bakalářské práce. Dále mé vřelé poděkování náleží panu europoslanci Mgr. et Mgr. et Mgr. Tomášovi Zdechovskému, MBA., díky němuž mi byla poskytnuta důležitá zdrojová data pro zpracování praktické části práce.

Abstrakt

Předmětem zkoumání této bakalářské práce je identifikovat hodnotu dopadu na vzájemný obchod mezi Českou republikou a Spojeným královstvím Velké Británie a Severního Irska po odhlasování vystoupení UK z Evropské unie. Teoretická část nejdříve popisuje specifika zahraničního obchodu a následně popisuje historii členství Spojeného království v Evropské unii. Výstupy výzkumu v praktické části práce vychází z analýzy sekundárních empirických dat s prvky longitudinálního výzkumu. Získaná data pochází převážně z databáze Českého statistického úřadu a zpráv společností vyvážející na britský trh. Poslední kapitola práce také shrnuje případné investiční příležitosti pro české exportéry na území Spojeného království po jeho úplném odtržení se od jednotného unijního trhu.

Klíčová slova

Zahraniční obchod, Brexit, Evropská unie, Celní unie, Export, Evropská integrace

Abstract

The subject of this bachelor thesis is to identify the value of the impact on mutual foreign trade between the Czech Republic and the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland after the UK voted to leave the European Union. The theoretical part of this work first describes the specifics of foreign trade and describes the history of the UK's membership in the European Union. The research findings in the practical part of this thesis are based on the analysis of secondary empirical data with elements of longitudinal research. The obtained data come mainly from the database of the Czech Statistical Office and reports of Czech companies exporting goods to the UK market. The last chapter of this thesis also summarises possible investment opportunities for Czech exporters in the UK after its complete separation from the European single market.

Key words

International trade, Brexit, European union, Customs union, Export, European integration

Obsah

Seznam použitých zkratk	5
Úvod	6
1 Zahraníční obchod	8
1.1 Definice zahraničního obchodu.....	8
1.1.1 Merkantilisté	9
1.1.2 Teorie absolutních výhod	9
1.1.3 Teorie komparativních výhod	10
1.2 Formy zahraničního obchodu	10
1.3 Zahraničně obchodní politika.....	11
1.3.1 Liberalismus.....	12
1.3.2 Protekcionismus.....	12
1.4 Překážky mezinárodního obchodu.....	13
1.4.1 Clo.....	13
1.4.2 Kvóty	14
1.4.3 Embargo.....	15
1.5 Rizika zahraničního obchodu.....	15
1.6 Zahraniční obchod České republiky	16
1.7 Statistika zahraničního obchodu.....	17
1.8 Platební bilance	17
2 Spojené království a Evropská unie	19
2.1 Charakteristika Spojeného království	19
2.1.1 Politický systém.....	19
2.2 Historie Spojeného království v Evropské unii.....	20
2.3 Cesta k vystoupení z Evropské unie	23
2.4 Referendum o vystoupení	24
2.5 Vyjednávání o budoucích vztazích.....	25
2.6 Vztah k Evropské unii po přechodném období.....	27
3 Metodika práce	32
3.1 Výzkumný problém a cíl práce.....	32
3.2 Metoda a sběr dat	32

3.3	Časové hledisko sběru dat.....	32
3.4	Limity výzkumu.....	32
4	Analýza dat.....	33
4.1	Pozice UK v zahraničním obchodu pro ČR.....	33
4.2	Vzájemný obchod se zbožím mezi UK a ČR.....	35
4.3	Komoditní struktura vzájemného obchodu.....	37
4.4	Vývoj kurzu britské libry vůči české koruně	40
4.5	Počet českých firem s vlastníky z UK	41
4.6	Export automobilky Škoda Auto do UK.....	42
4.7	Export automobilky Hyundai do UK	43
5	Příležitosti pro české exportéry	45
5.1	Dopravní průmysl.....	45
5.2	Energetický průmysl.....	46
5.3	Informační technologie.....	46
5.4	Stavební průmysl.....	47
5.5	Zdravotnický průmysl	48
Závěr	49	
Seznam použité literatury	51	
Seznam obrázků	56	
Seznam tabulek	57	
Seznam grafů	57	

Seznam použitých zkratek

CZK - Česká koruna
ČNB - Česká národní banka
ČR - Česká republika
DPH - Daň z přidané hodnoty
EHS - Evropské hospodářské společenství
ESUO - Evropské společenství uhlí a oceli
EVSO - Evropské sdružení volného obchodu
GBP - Britská libra
HMMC - Hyundai Motor Manufacturing Czech
ICT - Informační a komunikační technologie
JCD - Jednotný celní doklad
JSD - Jednotný správní doklad
MO - Mezinárodní obchod
MPO - Ministerstvo průmyslu a obchodu
MZV - Ministerstvo zahraničních věcí
OECD - Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
OSN - Organizace spojených národů
PB - Platební bilance
PZI - Přímé zahraniční investice
SITC - Standardní mezinárodní obchodní klasifikace
UK - Spojené království Velké Británie a Severního Irska
UKIP - Strana nezávislosti Spojeného království
USA - Spojené státy americké
WTO - Světová obchodní organizace
ZO - Zahraniční obchod

Úvod

Bezprostředně po ukončení druhé světové války v roce 1945 začali přední světoví lídři hledat způsob prevence opakování podobné hrůzné historické události. V dubnu roku 1951 tak představitelé šesti západoevropských států, včetně Itálie a Západního Německa, podepsali Pařížskou instituční smlouvu a založili Evropské společenství uhlí a oceli. Právě tyto dvě komodity byly v té době stěžejní a státy se na základě jejich vzájemného obchodování mohli kontrolovat a zabránit případnému zvětšenému zbrojení. Následujících šest desetiletí se tento projekt postupně zformoval až do podoby aktuální Evropské unie (EU) s 27 členskými státy, kdy již dávno není jejím jediným účelem pouze prevence případného dalšího ozbrojeného konfliktu. Dnešní cíle EU jsou vedle udržování míru především vytvoření podmínek pro udržitelný růst všech členských států, dále posilovat hospodářskou, sociální a územní soudržnost nebo vytvoření společného vnitřního trhu a měnové unie.

Nicméně dne 23. června 2016 se občané Velké Británie a Severního Irska (UK) ve všeobecném referendu rozhodli pro vystoupení z EU. Hlasování o něm následně vstupuje do historie jako „hlasování o brexitu“. Obecně lze konstatovat, že Spojené království se bezpochyby řadí mezi světové velmoci. To potvrzuje fakt, že v době hlasování o brexitu se UK nachází na třetím místě největší evropské ekonomiky za Německem a Francií. Většině odborné i neodborné veřejnosti je proto ihned jasné, že tato dosud ojedinělá událost bude mít významný negativní dopad na zbylé členy EU jako jedince a z ekonomického hlediska oslabí také EU jako celek. Ve výsledku lze očekávat negativní dopady i na samotnou UK, jelikož je státy EU obklopena.

Cílem této bakalářské práce je odhadnout, do jaké míry rozhodnutí UK opustit tento společný evropský projekt ovlivnilo vzájemné česko-britské obchodní vztahy. Toho je dosaženo pomocí porovnání vzájemné obchodní výměny zboží v jednotlivých letech a dalších pomocných ukazatelů. Strukturálně je práce rozdělena na dvě části, teoretickou a praktickou, o celkovém počtu pěti kapitol.

První kapitola stručně a obecně popisuje specifika zahraničního obchodu (ZO). Blíže se věnuje historii vnímání ZO a uvádí bariéry vývozu i dovozu zboží ze zahraničí. Druhá kapitola se pak věnuje historii Spojenému království a jejímu členství v Evropské unii. Tato kapitola se dále snaží objasnit euroskeptické postoje britského obyvatelstva a nalézt přelomové body, které přispěly k odhlasování brexitu v již zmíněný osudový červnový den. Praktická část obsahuje zbylé tři kapitoly práce. Přesněji třetí kapitola představuje metodiku výzkumu praktické části včetně jejích limitů a omezení. Na základě získaných sekundárních dat čtvrtá kapitola analyzuje a popisuje vzájemnou obchodní výměnu zboží mezi UK a ČR. V kapitole je pak věnována bližší pozornost především automobilovému průmyslu, protože je tahounem české ekonomiky. Poslední pátá kapitola shrnuje a popisuje možné potenciální příležitosti pro české exportéry na britském trhu v krátkém i střednědobém výhledu.

TEORETICKÁ ČÁST

1 Zahraniční obchod

Úvodní kapitola se věnuje teoretickému základu tématu práce, tj. definuje samotný pojem zahraniční obchod, resp. mezinárodní obchod, vymezuje jejich nástroje a přibližuje daná specifika.

1.1 Definice zahraničního obchodu

Před samotnou definicí zahraničního obchodu je dobré si nejprve vymežit samotný význam pojmu obchod. Obchod je nedílnou součástí všech tržních ekonomik a jedná se o jednu z vůbec nejstarších forem společenských vztahů. I proto je dlouhodobě předmětem zkoumání většiny teoreticky i prakticky zaměřených ekonomů. Obchod lze obecně definovat jako finanční a reálné hospodářské transakce, které se vztahují ke směně služeb a zboží a u nichž lze v prostoru a čase určit, kdy dochází k oddělení výrobce a spotřebitele v důsledku dělby práce (Štěřbová, 2013).

Štěřbová (2013, s. 15) definuje zahraniční obchod (ZO) „jako obchod jedné národní ekonomiky se svým okolím, tj. s jednou či více jinými národními ekonomikami, příp. také jako obchod jednoho státu s jinými státy, shodují-li se jejich hranice s hranicemi ekonomik.“ Autorka dále uvádí, že pojmu mezinárodní obchod (MO) rozumíme jako součtu dvou a více ZO (Štěřbová, 2013). Historicky je ZO nejrozšířenější a zároveň nejstarší formou vnějších hospodářských vztahů. I přes to se stále naprostá většina neoborné populace domnívá, že předmětem ZO je pouhá výměna zboží dvou či více států. Mezi předměty ZO ale však také řadíme různé služby nebo i práva duševního vlastnictví (Fojtíková, 2009).

Dle Samuelsona (2013, s. 340) není zásadnější rozdíl mezi obchodem zahraničním a vnitrostátním. Autor pouze uvádí tři odlišnosti, které mezinárodní obchod determinují. První odlišností je rozšíření příležitostí k obchodování. Pokud by domácí trh nebyl otevřen mezinárodní směně, jeho spotřebitelé by byli ochuzeni o určitou rozmanitost statků, které by si mohli nakoupit. Druhá odlišnost je suverenita národů. Podstatou této odlišnosti je, že vlády a státní instituce mají v rámci mezinárodního obchodu možnost regulovat toky zboží a různých druhů kapitálu přes své hranice. Tím se tak odlišují od obchodu vnitrostátního. V domácím obchodu se totiž obvykle platí pouze jednou měnou, služby a zboží se v rámci hranic pohybují takřka bez překážek a spotřebitelé se tak mohou volně přesouvat za novými příležitostmi. Posledním třetím rozdílem jsou směnné kurzy, díky nimž je zajištěna hladká směna peněžních prostředků mezi jednotlivými státy, v případě, že nejsou členy stejné měnové unie.

1.1.1 Merkantilisté

Úlohou zahraničního obchodu se již v 16. století zabývalo merkantilistické učení. Toto učení v dané době významně ovlivňovalo praktickou hospodářskou politiku zejména v zemích západní Evropy. Z dnešního pohledu můžeme merkantilisty jednoznačně považovat za nacionalisty (Neumann, 2010). Dle jejich teorií je totiž bohatství národa dáno zásobou drahých kovů, kterých země mohla dosáhnout buď pozitivní obchodní bilancí nebo přímou těžbou na území státu. Merkantilisté tento způsob ZO označovali jako hru s nulovým součtem, tzn. že stát s pozitivní obchodní bilancí vydělává na úkor států se zápornou obchodní bilancí. Na základně této teorie by tedy panovník měl podporovat vývoz domácích produktů a omezovat dovoz těch zahraničních. To logicky mělo vést k nárůstu státních rezerv a tím pádem i státního bohatství (Svatoš, 2009).

Za nejradikálnější představitele tohoto učení jsou považováni ranní merkantilisté, tzv. bullionisté, kteří prosazovali názor, aby ze země dokonce nebyly vyváženy vůbec žádné drahé kovy. Tento způsob ZO nebyl v praxi nikdy uplatňován, ba naopak s postupem času přicházeli bullionisté s umírněnějšími teoriemi. S jednou z nich pak přišel bullionista a zároveň hlavní představitel celého merkantilistického učení Thomas Mun, který ve své knize *Bohatství Anglie ze zahraničního obchodu* hájil fakt, že není potřeba, aby stát měl aktivní obchodní bilanci se všemi zeměmi, ale stačí mít aktivní celkovou obchodní bilanci (Neumann, 2010).

1.1.2 Teorie absolutních výhod

Autorství teorie absolutních výhod je připisováno skotskému filozofovi a hlavní postavě klasické politické ekonomie Adamu Smithovi. Ten se mezinárodnímu obchodu věnoval ve své knize *Pojednání o podstatě a původu bohatství národů* publikované roku 1776 (Holman, 2017). Smith v této publikaci silně kritizoval celé merkantilistické učení, a především jejich tezi o tom, že mezinárodní obchod je pouhou hrou s nulovými součty.

Podstatou Smithovi teorie je, že státy generují zisk z mezinárodního obchodu díky prodeji takových výrobků, které jsou schopny vyrobit s nižšími náklady než země, do kterých jsou tyto výrobky vyváženy. Smith dále rozděluje dva druhy výhod, díky nimž mají státy menší náklady na výrobu než státy konkurenční. První, tzv. přirozená výhoda znamená, že stát disponuje například příznivou geografickou polohou pro pěstování specifické zemědělské plodiny. Zjednodušeně řečeno náklady na vypěstování kila pomerančů bude českého zemědělce stát mnohonásobně více zdrojů než zemědělce z jihoevropského státu. Druhou kategorií výhod tvoří tzv. výhody získané. Jak ze samotného názvu vyplývá, této výhody země dosahují v průběhu času zdokonalováním své vědeckotechnické sféry což následně zvyšuje efektivitu při výrobě zboží.

Za jakéhosi představitele této výhody lze považovat průmyslovou revoluci na území Evropy v období od 18. do 19. století (Štrach, 2009).

1.1.3 Teorie komparativních výhod

Teorie komparativních výhod volně navazuje na dílo Adama Smithe a snaží se odstranit jeho hlavní nedostatek. Tím je situace, kdy stát nemá ani jednu absolutní výhodu vůči ostatním státům. Jejím autorem je David Ricardo a poprvé ji rozpracoval ve své knize *Zásady politické ekonomie a zdanění* z roku 1817 (Štěrbová, 2013).

Ricardo v této teorii dokazuje, že i v případě vyrábí-li jeden stát všechny produkty s menšími náklady než stát druhý, je přesto pro oba státy výhodné udržování vzájemných obchodních vztahů. Principiálně lze komparativní výhodu definovat jako použití relativně největší absolutní výhody v případě, kdy stát má absolutní výhodu při výrobě všech statků, a naopak relativně nejmenší absolutní nevýhodu při produkci statků u států, které žádnou absolutní výhodu nemají (Neumann, 2010). Teorie tak přímo pracuje s produktivitou práce, pracovní náročností a kapacitami. Státy s absolutními výhodami by se tak dle Ricarda měli vzdát produkce takových statků, jež vyrábí méně efektivně ve prospěch takových statků, jejichž produkce je efektivnější a tím pádem i výnosnější. Právě pak na výrobu méně efektivní produkty by stát měl dovážet z ostatních států, z čehož ve výsledku prosperují oba zúčastněné státy (Jurečka, 2017).

Důkazem fungování této teorie i v dnešní době je fakt, že ji lze snadno popsat také za pomoci známého neoklasického pojmu *náklady obětované příležitosti* francouzského klasického liberála Fréderica Bastiata (Neumann, 2010).

1.2 Formy zahraničního obchodu

Tradiční makroekonomické publikace rozlišují tři základní formy zahraničního obchodu. Jsou jimi export, import a reexport.

Exportem v ekonomické praxi rozumíme celkový odkup služeb a zboží domácích producentů zahraničními subjekty. Jedná se o nejefektivnější a nejrychlejší způsob, jak mohou domácí producenti proniknout na zahraniční trh, jelikož způsob nevyžaduje potřebu zřizování zahraničních poboček. I přes to je mnohdy zapotřebí vynaložit ze strany exportérů větší obnos peněžních prostředků na průzkum zahraničního trhu, novou marketingovou strategii nebo na vyřešení způsobu distribuce svého produktu (Jiříková, 2019). Export se dělí na export přímý a nepřímý. Přímým exportem se rozumí takový druh exportu, kde domácí producent je v přímém kontaktu se zahraničním kupcem. Nepřímý export je pak definován tak, že domácí producent nejprve prodá své zboží jinému domácímu subjektu (tzv. zprostředkovateli), který následně produkt přeprodá zahraničním koncovým zákazníkům. Značná nevýhoda nepřímého exportu

je v marži připočítané zprostředkovatelem. Podnik však šetří náklady spojené s průzkumem zahraničního trhu (tamtéž).

Import je faktický opak exportu čili nákup zahraničního zboží a jeho následný dovoz a uvedení na tuzemský trh. Na rozdíl od exportu tedy dochází k odlivu kapitálu z domácího trhu. Podobně jako export se import dělí na přímý a nepřímý, kdy při nepřímém importu domácí subjekt nakupuje v zahraničí přes tuzemského prostředníka, který si za tuto službu strhává jím stanovenou marži.

Reexport je v rámci mezinárodního obchodu specifická obchodní operace. Podstata reexportu je taková, že nakoupené zboží v zahraničí se do zahraničí opět vyveze. V zásadě se jedná o překupnickou činnost často zapříčiněnou různými obchodně politickými důvody, ale může mít i ekonomický význam v případě, pokud je sortiment nakoupen ve velkém množství za malou cenu a následně s velkou marží prodán na koncovém trhu. Obdobně jako u exportu a importu se rozlišuje na reexport přímý a nepřímý. V případě přímého reexportu zboží nakoupené v zahraničí domácí obchodník doveze a prodá v jiném cizím státu bez toho, aby zakoupené zboží vstoupilo na území domovského státu obchodníka. Nepřímý reexport je pak logicky takový, kdy obchodník zboží v zahraničí nakoupí, do své země doveze a až následně dále přeprodává do koncových zemí. Významnou problematikou reexportů je, že jsou jednou z hlavních příčin statistické diskrepance při měření výkonnosti mezinárodního obchodu. Státy totiž do svých exportních statistik často započítávají i přímé reexporty, a to i přes to, že zboží na území státu nikdy nevstoupilo (Jiříková, 2019).

1.3 Zahraničně obchodní politika

Součástí každého svrchovaného státu je v rámci makroekonomické strategie zahrnuta i zahraničně obchodní politika. Fojtíková (2009, s. 4) ji definuje jako „*souhrn zásad a opatření, jež stát provádí v oblasti zahraničního obchodu s použitím obchodně politických nástrojů.*“ Společně s použitím fiskální, měnové a sociální politiky tak tvoří základ hospodářské politiky státu. Nástroji hospodářské politiky následně představitelé státní moci usměrňují ekonomiku země k dosažení vytyčených makroekonomických cílů (Fojtíková, 2009).

Zahraničně obchodní politika je mimo jiné také důležitou součástí zahraniční politiky státu, která přímo souvisí s vnějšími ekonomickými vztahy. Mnohdy se tak do rozporu dostávají politické zájmy a přesvědčení s potřebami zavedení určitých hospodářských opatření reagujících na vnitřní i zahraniční stav ekonomik. V praxi státy oscilují mezi dvěma koncepty přístupu k obchodní politice, a to mezi liberalismem (volný obchod mezi státy) a protekcionismem (ochranářský přístup) (Svatoš, 2009).

1.3.1 Liberalismus

Hlavní myšlenkou liberalismu v obchodní politice je umožnění svobodného volného obchodu mezi zúčastněnými státy, jakožto i celková otevřenost domácí ekonomiky zahraničním subjektům. Při praktikování liberální obchodní strategie tak státy odstraňují charakteristické tarifní i netarifní bariéry s cílem dosáhnout co největší provázanosti s ekonomikami zahraničních států. Liberalismus tak de facto funguje na výše zmíněném principu komparativních výhod (Štěrbová, 2013).

Tato metoda praktikování zahraničně obchodní politiky ovlivňuje domácí ekonomiku jak pozitivně, tak negativně. Z pozitivních efektů je nejčastěji uváděn například růst odbornosti na domácím trhu, do určité míry zmírnění inflace a stabilizace cen nebo právě zmíněná lepší realizace komparativních výhod u méně rozvinutých ekonomik. Za negativní následky praktikování této politiky lze považovat zejména zvýšenou konkurenci na domácím trhu, která může vést až ke vstupu monopolního subjektu na domácí trh, snížení mezd zaměstnanců, zvýšení nezaměstnanosti či může vést k větší nestabilitě a závislosti domácích výrobců na zahraniční dodavatele (Štěrbová, 2013). Dle Fojtíkové (2009, s. 6) mezi hlavní argumenty zastánců liberální obchodní politiky patří větší ziskovost z prodejů kvůli častému uplatňování komparativní výhody výrobců. Dále jsou to nárůsty množství obchodovaného zboží, které snižují jednotkové náklady firem a též je spotřebitelům na domácím trhu je nabídnuta větší rozmanitost nabízených produktů.

1.3.2 Protekcionismus

Termín protekcionismus má základ slova v anglickém slově *protect*, což v překladu znamená chránit. Jedná se tak o opak liberalistického přístupu k obchodní politice, kdy při praktikování protekcionistické politiky je hlavním cílem státních orgánů ochránit domácí producenty před zásahy třetích zemí a zahraniční konkurencí. Protekcionistické operace zejména pomáhají domácí ekonomice pouze v krátkodobém horizontu, a to na úkor odložených negativních jevů z hlediska dlouhodobého. Jak uvádí Štěrbová (2013, s. 105) ochrana vybraného odvětví před zahraniční konkurencí sice udrží zaměstnanost na požadované úrovni společně s vysokou mzdou, ale následkem ochrannářských nástrojů se vyráběné zboží stává nekonkurenceschopné a v případě, není-li domácí trh dostatečně absorpční, klesá domácí spotřeba a s ní i zisky. Ve finále se firma po postupném propouštění zaměstnanců a dalších úbytků zisků může dostat až do fáze likvidity podniku.

Zastánci této obchodní politiky nejčastěji uvádí pozitivní vliv na domácí pracovní trh, neboť z důvodu ochrany před zahraničním vlivem vznikají nová pracovní místa a rostou výrobní kapacity. Dále stabilizuje domácí makroekonomickou situaci a přispívá k soběstačnosti tuzemských producentů. Významnou roli hraje protekcionismus u tzv. *infant industries*, tedy nerozvinutých průmyslů. U takovýchto ekonomik je důleži-

té, aby domácí producenti byli co nejvíce chráněni před často mnohem levnější a efektivnější zahraniční konkurencí a mohla tak být zajištěna jejich stále se zdokonalující ekonomika (Fojtíková, 2009).

Nejextrémnější praktikovaný příklad protekcionismu se nazývá autarkie. Principem autarkní obchodní politiky je kompletní zakonzervování domácího trhu s nemožností jakéhokoliv exportu či importu. Absencí využívání komparativních výhod s ostatními státy tak dochází k postupnému stárnutí technologií a následným vysokým nárůstům nákladů (Kalínská, 2007).

1.4 Překážky mezinárodního obchodu

Jak je uvedeno v předchozím oddílu, obchodní politika osciluje mezi dvěma krajními modely, liberalismem a protekcionismem. Liberální kroky jsou prováděny na základě státních intervencí na národní nebo mezinárodní úrovni, přičemž iniciátory mezinárodních liberálních přístupů jsou různé mezinárodní organizace, které se snaží odstraňovat bariéry vzájemného obchodu členských zemí. Mezi největší organizace sdružující státy za účelem podpory společného obchodu patří zejména Světová obchodní organizace (WTO) s 164 členskými státy, Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) nebo různé odborné konference při Organizaci spojených národů (OSN) (Fojtíková, 2009).

Rozhodne-li se stát k přístupu protekcionistické obchodní politiky, může využít různých prostředků k jejímu dosažení. Jedna z možností je využití smluvních prostředků v rámci bilaterálních nebo multilaterálních dohod. Smluvními prostředky jsou zde myšleny například obchodní smlouvy či platební dohody. Další možností je uplatnění autonomních prostředků. V tomto případě si stát nastavuje regulaci zahraničního obchodu výhradně sám. Nejvýznamnějšími autonomními prostředky jsou cla, dále také uvalení kvót na určité zboží, případně zavedení embarga (Štrach, 2009).

1.4.1 Clo

Cla jsou nejrozšířenější a nejstarší formou obchodního protekcionismu. Jejich účelem je diskriminovat zahraniční zboží vstupující na domácí trh zaplacením peněžitě částky připočítané k celkové ceně produktu. Zvednutím ceny dovezeného produktu tak u domácího spotřebitele klesá ochota si toto zboží zakoupit, což vede k podpoře domácí výroby a udržení kapitálu na tuzemském trhu i přes to, že domácí producenti poptávaný výrobek produkují s vyššími celkovými náklady než zahraniční konkurence. Takto vybrané peníze též představují pro mnoho států významný příjem do státního rozpočtu (Jurečka, 2017).

Cla, stejně jako další nástroje protekcionistické politiky, můžeme dělit dle různých hledisek. Štrach (2009, s. 27), jak je uvedeno v tabulce 1, cla dělí dle jejich funkcí, směru pohybu zboží a způsobu výběru.

Tabulka 1: Druhy cel

Podle funkce cla	Podle směru pohybu zboží	Podle způsobu výběru
Fiskální	Dovozní	Valorická
Ochranná	Vývozní	Specifická
Prohibitivní		
Skleníková		
Odvetná		
Negociační		
Diferenční		
Preferenční		
Antidumpingová		

Zdroj: (Štrach, 2009, s. 27)

V praxi státy nejčastěji uplatňují cla fiskální a ochranná. Fiskální cla jsou zaváděna zejména v rozvojových zemích a to z takového důvodu, že principem fiskálních cel je zajišťování příjmu do státního rozpočtu. Pro státy s nerozvinutou ekonomickou infrastrukturou se tak často jedná o jeden z mála stabilních příjmů, díky kterému následně mohou financovat své výdaje. Ochranná cla mají za cíl zvýhodnit domácí produkci zdražením přílivu statků zahraničních konkurentů. V případě, převyšuje-li hodnota dovezeného produktu po započítání celního poplatku několikanásobně cenu domácí substituční volby, jedná se o cla prohibitivní. Zahraničnímu exportérovi se tak nikdy nevyplatí vstupovat na domácí trh, protože taková míra celního zatížení se dá už považovat za přímý zákaz dovozu (Fojtíková, 2009).

1.4.2 Kvóty

Kvóta je definována jako netarifní nástroj protekcionistické obchodní politiky, jejímž principem je kvantitativní omezení importu určitého artiklu. Státní orgány se mohou se zahraničními dodavateli na základě dovozních licencí domluvit, jaké množství pokrytí poptávky připadne domácím a jaké zahraničním producentům. Ve výsledku mají ale kvóty podobné důsledky jako cla, protože omezením zahraničních substitutů také stoupá jejich tržní hodnota (Jiříková, 2019).

Existuje více důvodů, proč státy uvalují dovozní kvóty. Stejně jako u cel je to především kvůli ochraně tuzemských producentů, ale státy k tomuto opatření přistupují i v případě, chtějí-li v krátkodobém horizontu vyřešit problematiku deficitu obchodní bilance. Státy s vyspělou ekonomikou využívají kvót hlavně u zemědělské produkce za účelem ochrany vlastního zemědělství. Naopak rozvojové státy se častěji uchylují

k ochraně svého průmyslu uvalením kvót na rozvinuté státy v tomto odvětví, aby stimulovala vlastní odvětví této ekonomiky (Jiříková, 2019).

1.4.3 Embargo

Embarga jsou obvykle politicky motivovaná rozhodnutí kompletně zakazující obchodování s určitou zemí nebo komoditou. Jedná se o nejprísnejší opatření účelového diplomatického nátlaku, které může stát nebo i světová organizace vůči jinému státu vydat. Embarga se tak nejčastěji týkají produktů z oblasti zbrojního průmyslu nebo strategicky významných komodit s cílem zamezit jejich zneužití. Známymi případy embarg jsou například zamezení obchodování s iráckou ropou v období vlády Saddáma Husajna nebo dlouhotrvající americká embarga vůči Kubě (Jurečka, 2017).

1.5 Rizika zahraničního obchodu

S různými druhy podnikání v různých odvětvích přichází též různá rizika. Tak jako podnikání ve stavebnictví je ovlivňováno klimatem, v hornictví zase hrají svou roli geologická rizika. I podnikání na zahraničních trzích sebou nese specifická rizika. Zde se jedná především o kurzová rizika spojená s problematikou používání jiných měn v různých státech, ale i nejrůznější geopolitické proměny zahraničních trhů.

V rámci mezinárodních ekonomických vztahů mohou některá podstupovaná rizika mít na obchod také pozitivní účinek. Příznivý výsledek rizik vůči předpokladu je často dán rizikem pohybu cen na základě kurzu měn. Tento a další podobné příklady, kdy s rizikem není spojen pouze negativní účinek odborné publikace pojmenovávají jako rizika spekulativní. Tradiční rizika, kdy jejich výsledek může dopadnout pouze negativně jsou označována jako čistá rizika.

Machková (2014, s. 183 - 194) uvádí šest základních skupin rizik, s nimiž se domácí podnikatelé setkávají, rozhodnou-li se vstoupit se svým zbožím na mezinárodní trh. Jsou to:

- Rizika tržní
- Rizika komerční
- Rizika přepravní
- Rizika teritoriální
- Rizika měnová
- Rizika odpovědností

Existuje množství dalších okruhů rizikovosti, avšak s výše zmíněnými se tuzemští exportéři do jisté míry setkají vždy v průběhu svého působení na zahraničních trzích.

1.6 Zahraniční obchod České republiky

Pro malé ekonomiky, mezi které se bezpochyby řadí i ekonomika České republiky, jsou mezinárodní ekonomické vztahy determinující. To potvrzuje i Institut pro výzkum hospodářského cyklu (KOF), dle kterého se ČR v roce 2007 umístila na 8. místě ze 122 porovnávaných zemích v míře globalizace své ekonomiky.

Z historického hlediska výše zmíněný fakt vychází i z toho důvodu, že Česká republika patřila na přelomu 19. a 20. století mezi průmyslově nejrozvinutější části Evropy. Po rozpadu Rakouska-Uherska a vzniku samostatného Československa roku 1918 se pak zařadil středoevropský region mezi nejvíce vyspělé části světa. Za průlomové výrobky produkované na našem území v této době lze řadit kupříkladu sklo, bižuterii, celé odvětví pivovarského průmyslu, ale především různé stroje a zařízení. Za neúspěšnější značky z tohoto období jsou považovány zejména Baťa, Jablonex, Technoexport nebo ČKD (Svatoš, 2009).

Současná i historická komoditní struktura zahraničního obchodu ČR je velmi široká. To také bohužel vypovídá o nedostatečné specializaci domácí ekonomiky a postupem času se tak čeští výrobci stávají méně konkurenceschopní v porovnání se zahraničím. Dnes v českém exportu jednoznačně převládá automobilový průmysl. Významný je i export elektrické energie, kde se ČR řadí na přední příčky v celé Evropské unii. Pro to, aby si ČR tuto pozici udržela i do budoucna, je nutné mít dostatečný přísun investic k zajištění konstantní modernizace montážních továren a elektráren (tamtéž).

Politika ČR v oblasti mezinárodního obchodu je otevřená a liberální. Nejen v rámci členství ve WTO, ale i dalších mezinárodních institucích se ČR snaží o odstraňování bariér a podpoře svobodného obchodu. Nejdůležitější částí zahraniční politiky ČR je zahraničněobchodní politika, jejímž cílem je prosazovat tuzemské ekonomické zájmy v mezinárodním prostoru a podporovat domácí podniky s pronikáním na zahraniční trhy. Současně se pod tímto pojmem skrývá i systém domácích podpůrných institucí. Hlavními orgány koordinující zahraničněobchodní směřování ČR jsou Ministerstvo průmyslu a obchodu (MPO) společně s Ministerstvem zahraničních věcí (MZV). Významně se však podílí i zbylá ministerstva, obzvláště týká-li se daná problematika jejich agend. Dále MPO spolupracuje s mnoha dalšími domácími průmyslovými svazy s cílem pomoci jak tuzemským exportérům, tak importérům. Mezi hlavní se zařazují:

- Agentura pro podporu obchodu – CzechTrade
- Česká exportní banka – ČEB
- Exportní garanční a pojišťovací společnost – EGAP
- Agentura na podporu investic – CzechInvest
- Obchodně ekonomická oddělení českých velvyslanectví a další (Svatoš, 2009)

1.7 Statistika zahraničního obchodu

Po vstupu České republiky 1. května 2004 do Evropské unie a na jeho jednotný trh s volným pohybem zboží a kapitálu bylo nutné pomocí legislativní úpravy změnit způsob zjišťování údajů pro měření výkonnosti zahraničního obchodu. Český statistický úřad (ČSÚ, 2022) tak začal rozlišovat mezi zahraničním obchodem se zbožím a pohybem zboží přes hranice.

- Zahraniční obchod se zbožím sleduje a měří dovozní a vývozní výkonnost české ekonomiky. Zabývá se skutečně realizovanou výměnou zboží mezi prodávajícím a kupujícím, podle zpětně dohledatelných a zaevidovaných dokladů o změně vlastnictví. Tato statistika tak rozlišuje mezi rezidentem a nerezidentem dané země. Díky tomu lépe vypovídá o obchodní bilanci než následující statistika pohybu zboží přes hranice.
- Pohyb zboží přes hranice měří všechny fyzický přesun zboží, který přechází přes státní hranice ČR a nerozeznává při tom, zdali zboží cestuje mezi dvěma tuzemskými rezidenty nebo nerezidenty, či zdali vůbec mění svého vlastníka. Z praktického hlediska se tak může jednat i o nepřímý reexport. Toto pojetí měření ZO se využívá pro potřeby Eurostatu, jenž na základě získaných dat může mezinárodně srovnávat výkonnosti nebo vytíženosti různorodých odvětví.

Před 1. květnem 2004 byla statistika zahraničního obchodu ČR sestavována dle údajů získaných z jednotných celních dokladů (JCD). Po vstupu ČR do EU byl způsob sběru dat pozměněn a rozdělen na dvě části. Systém Intrastat, na základě tzv. Výkazů pro Intrastat, sbírá data o obchodovaném zboží výhradně v rámci EU. Naopak jednotné správní doklady (JSD), vyplňované domácími subjekty, pak slouží pro systém Extrastat, který se zabývá měřením výkonnosti obchodu EU se třetími zeměmi. Syntézou údajů z obou těchto systémů pak vzniká statistika pohybu zboží přes hranice (ČSÚ, 2022).

1.8 Platební bilance

Všechny státy světa svoji výkonnost mezinárodního obchodu sledují a zaznamenávají do výkazu pojmenovaného platební bilance (PB) (Jurečka, 2017). Hřebík (2013, s. 180) bilanci vnímá jako „*agregaci veškerých hospodářských transakcí domácí ekonomiky (přesněji rezidentů) s ekonomikami zahraničními (s nerezidenty) skutečně nových za určité období.*“ Údaje zaznamenávané do PB následně slouží pro možné odhady vývoje měnových kurzů. A především se jedná o klíčový prvek při tvorbě hospodářské politiky státu, neboť se v PB projevují všechny významné makroekonomické ukazatele. Platební bilance se od bilance podniku liší tak, že v PB jsou vykazovány

kromě peněžních toků také ty nepeněžní a jsou zde zaznamenávány přesuny mezinárodních aktiv a pasiv (Jurečka, 2017).

Platební bilance se skládá ze tří účtů: běžného, kapitálového a finančního. Běžný účet PB zachycuje změny přesunu zboží, služeb jakožto i prvotních a druhotných důchodů mezi rezidenty a nerezidenty daného státu. Kapitálový účet zachycuje nefinanční aktiva a kapitálové transfery mezi různými ekonomikami a finanční účet udává čisté příjmy a úbytky peněžních aktiv a závazků (Pošta, 2018).

Pošta (2018, s. 233) uvádí, že PB je sestavována na principu podvojného účetnictví, kde je každý záznam v vyjádřen buď v kreditní či debetní rovině. Hřebík (2013, s. 180) takovýto způsob tvorby PB nazývá vertikální strukturou.

Tabulka 2: Vertikální struktura platební bilance

Kreditní položky (+)	Debetní položky (-)
Vývoz ekonomických statků	Dovoz ekonomických statků
Dovoz kapitálu	Vývoz kapitálu
Dovoz důchodů a ostatních transferů	Vývoz důchodů a ostatních transferů
Pokles devizových rezerv	Nárůst devizových rezerv
⇓	⇓
DEVIZOVÁ NABÍDKA	DEVIZOVÁ POPTÁVKA

Zdroj: (Hřebík, 2013)

Podobně jako je tomu v podnikovém účetnictví, kde platí tzv. zlaté bilanční pravidlo a aktiva se musí rovna pasivům i zde platí, že po odečtení debetních položek od kreditních musí výsledek vyjít vždy nulový (Hřebík, 2013).

Ekonomická praxe častěji pracuje s druhým způsobem zanesení jednotlivých položek do platební bilance, a to horizontální strukturou. Tento způsob členění vychází z více foremního a předmětového určení toků, a to především z toho důvodu, že bilanci dělí na podrobnější strukturu. Běžný účet (BÚ) se tak dále dělí na salda obchodní bilance, salda služeb, salda běžných transferů a bilanci výnosů. Finanční účet (FÚ) dále rozděluje na přímé zahraniční investice (PZI), portfoliové investice a ostatní investice. Horizontální struktura též počítá se změnou devizových rezerv a započítává i případné statistické chyby a nerovnosti zapříčiněné kurzovými změnami (Hřebík, 2013). Také horizontální zápis PB musí ve výsledku dávat nulovou hodnotu čili musí platit, že:

$$PB = \pm \Delta BÚ \pm \Delta KÚ \pm \Delta FÚ \pm \Delta D \pm \text{statistická chyba} = 0$$

(1)

2 Spojené království a Evropská unie

Druhá kapitola teoretické části práce se věnuje Spojenému království a jejímu členství v Evropské unii. Popisuje historii členství a důvody, proč se Spojené království rozhodlo své členství v unii ukončit a též přibližuje, jaké důsledky z tohoto rozhodnutí pro oba celky plynou.

2.1 Charakteristika Spojeného království

Spojené království, celým názvem Spojené království Velké Británie a Severního Irsku (angl. zkráceně UK), je ostrovní stát situovaný severozápadně od pobřeží kontinentální Evropy. Království kompletně zabírá ostrov Velké Británie, na jehož území se rozkládají tři jeho země – Anglie, Skotsko a Wales. Čtvrtá země Severní Irsko, jak už z názvu vyplývá, se nachází v severovýchodní části Irského ostrova, kde má UK jedinou pevninskou hranici s Irskou republikou. Pod UK dále spadá množství přilehlých menších ostrovů a souostroví. Mezi nejznámější patří ostrov Wight nebo souostroví Orkneje. Hlavním a zároveň největším městem UK je Londýn, který mimo jiné patří mezi přední světová finanční, obchodní a kulturní centra (Britannica Academic, 2021).

Počet obyvatel Spojeného království činil v polovině roku 2020 přibližně 67 081 000 obyvatel s hustotou zalidnění 275 obyvatel/km². Naprostá většina obyvatel je situována v Anglii (84,3 %), následuje Skotsko (8,1 %), Wales (4,7 %) a Severní Irsko (2,8 %). Mezi největší etnické skupiny žijící na území UK pak patří zejména Poláci, Indové, Pákistánci a Číňané (ONS, 2021). Věřících v UK je 85 % obyvatelstva, převládá křesťanství, přesněji Anglikánská církev (59,5 %), s odstupem následují muslimové (4,4 %) a hinduisté (1,3 %) (BusinessInfo, 2021).

2.1.1 Politický systém

Politický systém Spojeného království je spojení konstituční monarchie s parlamentní demokracií. Formálním představitelem státu je panovník, od roku 1952 královna Alžběta II., který je držitelem veškeré výkonné moci. Panovník je také hlavou vlády, justice, celé anglikánské církve a velitelem ozbrojených sil UK. V současnosti je však funkce panovníka spíše ceremoniální a výkonná moc je uplatňována vládou, která vládne jménem monarchy. Vládu tvoří 22 ministrů a v jejím čele stojí premiér. Již tradičně se premiérem stávají předšedové vítězných stran při volbách do Dolní sněmovny parlamentu.

Zákonodárnou moc drží dvoukomorový parlament. Dolní komora (House of Commons) má 650 poslanců volených na přibližně 4 roky a poslanci se volí většino-

vým volebním systémem. Každý poslanec je tak zástupcem jednoho ze 650 obvodů, na které se UK dělí.

Horní komora (House of Lords) známá též jako Sněmovna lordů má 810 členů (2021), ale jejich počet není pevně stanoven. Členové sněmovny lordů nejsou na rozdíl od poslanců voleni ve veřejných volbách, nýbrž jsou do svých funkcí jmenováni z pozic bývalých premiérů nebo své členství dědí, případně se jedná o významné osobnosti Anglikánské církve. Členství v horní komoře je doživotní funkcí (Gov.uk, 2021).

Mezi již tradiční politické strany na britské scéně patří Konzervativní strana, Labouristická strana, Skotská národní strana a Liberální demokraté. Předčasné volby 12. prosince 2019 vyhrála Konzervativní strana, která získala 365 z celkových 650 křesel a premiérem se stal bývalý Londýnský starosta a ministr zahraničí Boris Johnson (BusinessInfo, 2021).

2.2 Historie Spojeného království v Evropské unii

Spojené království se k celému procesu evropské integrace stavělo již od začátku skepticky, a to zejména z důvodů obav z předávání pravomocí. Proto také nevstoupilo do Evropského společenství uhlí a oceli (ESUO), někdy také označovaného jako Montánní unie a raději založilo vlastní Evropské sdružení volného obchodu (ESVO, angl. European Free Trade Association). ESVO se stalo protiváhou k Evropskému hospodářskému společenství (EHS, anglicky European Economic Community, dnešní Evropská unie). EHS bylo, jak uvádí Kovář (Kovář, 2011) založeno spolu s Evropským společenstvím pro atomovou energii v roce 1957, a to tzv. Římskými smlouvami. Dle Kubátové (Kubátová, 2016) mezi zakládající členy EFTA patřilo také Dánsko, Norsko, Portugalsko, Rakousko, Švédsko a Švýcarsko. Důvodem neochoty UK účastnit se evropské integrace bylo i úsilí nadále udržovat zvláštní vztahy s USA a Britským společenstvím národů Commonwealth.

Jak je uvedeno v tabulce 3, již v roce 1961 byla Spojeným královstvím Radě ministrů EHS předložena přihláška. Tu však francouzský prezident de Gaulle vetoval, protože Británii „*považoval za trojského koně Spojených států*“ (Petřík, 2013). Trvalo tak více než jedenáct let, než se Spojené království stalo skutečně členem EHS. Francouzské veto přistoupení Spojeného království totiž zaznělo i počátkem roku 1963 a znovu pak na podzim v roce 1967. Až odchod francouzského prezidenta de Gaulla z funkce na jaře roku 1969 otevřelo cestu dalšího rozšíření EHS. Británie a s ní Dánsko a Irsko se pak staly členy EHS v roce 1973. Ještě před samotným vstupem do EHS v roce 1972 britský parlament také schválil Zákon o Evropských společenstvích, který nadřazoval evropské právo nad to britské. Tento zákon byl zrušen až zákonem o vystoupení (Maddy, 2020).

Ukončení členství Spojeného království v EU se stalo podle některých autorů předmětem diskusí již jeho samotným přijetím. K tomuto tématu se totiž konalo referendum již v roce 1975, kdy ale voliči hlasovali pro zachování členství. Než byla v Bruselu konečně podepsána smlouva o přistoupení, bylo též třeba vyřešit několik problémových otázek jako přechodné období, příspěvek do společného rozpočtu, společná zemědělská politika, rybolov a další. Jak uvádí Fiala (Fiala, 2018), hlavním problémem byl uvedený příspěvek, které Spojené království muselo platit do rozpočtu ES. Již první rok se mělo jednat o 8,64 % z celkového rozpočtu ES a po pěti letech až o 18,92 %. Přitom v té době se hrubý národní produkt Spojeného království pohyboval mezi nejhoršími členskými zeměmi ES. Z Británie to tak dělalo druhého největšího čistého plátce do společného rozpočtu hned za Německem. To vše navíc v době, kdy většina hospodářských ukazatelů Británie spíše klesala.

Tabulka 3: Historický přehled událostí Spojeného království v EU

Datum	Událost
4. ledna 1960	Založení EFTA
8. srpna 1961	Podána první přihláška do EHS
14. ledna 1963	Francouzský prezident Charles de Gaulle vetuje vstup Velké Británie do EHS
11. května 1967	Podána druhá přihláška pro vstup do EHS
27. listopadu 1967	Druhé De Gaullovo veto pro vstup Británie do EHS
1. ledna 1973	Vstup Velké Británie do ES
5. června 1975	První referendum o setrvání v ES
25. - 26. června 1984	Vyjednávání Britského rabatu
20. července 1993	Ratifikace Maastrichtské smlouvy a vyjednání prvních britských opt-outů
červenec - prosinec 2005	Britské předsednictví EU
18. července 2008	Ratifikace Lisabonské smlouvy a britský opt-out z Listiny základních lidských práv EU
23. ledna 2013	Přislíbení Davida Camerona o uskutečnění referenda, pokud jeho konzervativní strana zvítězí v parlamentech volbách
květen 2015	Konzervativci získali ve volbách většinu a David Cameron obhájil křeslo britského premiéra
10. listopadu 2015	Premiér Cameron zveřejnil požadavky na reformu EU
19. února 2016	Lídři EU jednali o britských požadavcích na summitu v Bruselu
20. února 2016	David Cameron vyhlásil konání referenda o setrvání v EU a vyzval Brity, aby hlasovali pro setrvání členství
23. června 2016	Britové hlasují v referendu o setrvání v evropské osma-dvacítce

Zdroj: (Kubátová, 2016)

I když ve velké většině evropských zemí rozhodující politické síly evropský projekt akceptovaly, ve Spojeném království z uvedených důvodů naopak obě dominantní strany (konzervativci a labouristé) vystupovaly v mnoha případech protievropsky. Například v roce 1980 Labouristická strana přijala jako oficiální politiku vystoupení z ES. To vedlo k rozkolu ve straně, kdy dle Macshane (2016) proevropsky orientovaní labouristé ze strany odešli a založili si vlastní Sociálně demokratickou stranu. I v Konzervativní straně se postupně začal projevovat euroskepticismus.

Počátkem osmdesátých let, kdy hrozil Evropskému společenství úpadek, bylo nutné zvýšit jeho příjmy. Ke zvýšení odvodů do společného rozpočtu ale bylo třeba souhlasu všech členských států. Toho využila tehdejší premiérka Thatcherová, která kritizovala výdaje ES. Fiala uvádí (Fiala, 2018), že se snažila o trvalé řešení a změnu koncepce britského příspěvku. Margaret Thatcherová v té době také věřila, že jakmile bude vyřešena otázka rozpočtu a stanoven rámec pro finanční řád, bude Británie hrát ve společenství silně pozitivní roli.

Teprve při schvalování Maastrichtské smlouvy v roce 1993 a Lisabonské smlouvy v roce 2008 se podařilo Velké Británii vyjednat výjimky z práva EU, tzv. opt-outy, a to ve čtyřech oblastech:

- Neúčast v projektu společné evropské měny
- Spojené království není členem Schengenského prostoru
- Výjimka z některých prvků společné vízové, azylové a přistěhovalecké politiky
- Británie též není signatářem Evropské charty základních práv a svobod (Kubátová, 2016)

Labouristická strana v čele s předsedou Tonym Blairem, jež se dostala k moci v roce 1997, si svým přesunem více do středu politického spektra chtěla zajistit větší voličskou podporu (Bulmer, 2008). Vzhledem k tomu bylo jeho první vládní období považováno za poměrně progresivní vůči Evropské unii. To vedlo za jeho vlády ke vzniku Strany nezávislého Spojeného království (United Kingdom Independence Party, zkr. UKIP), jejímž předsedou byl po většinu období její existence Nigel Farage, který měl velký podíl na úspěchu kampaně za vystoupení Spojeného království z Evropské unie.

Za důležitý moment vedoucí k vystoupení Spojeného království z EU je nutné považovat i již zmíněné přijetí Lisabonské smlouvy (celým názvem Lisabonská smlouva pozměňující Smlouvu o Evropské unii a Smlouvu o založení Evropského společenství). Lisabonská smlouva, jejímž cílem bylo reformovat instituce EU a její fungování, byla podepsána dne 13. prosince 2007 v Lisabonu a po ratifikaci všemi členskými státy vstoupila v platnost 1. prosince 2009. Pro Spojené království bylo podstatné nejen to, že Lisabonská smlouva vytvořila právní subjektivitu Evropské unie, ale mimo jiné zavedla i klíčový článek 50 o vystoupení z Evropské unie. Macshane uvádí, že David

Cameron se v roce 2007 zaručil, že pokud bude on zvolen britským premiérem, tak vyhlásí referendum o setrvání Spojeného království v EU. Předpokladem toho ale bylo, aby se stal premiérem ještě v době, než Lisabonskou smlouvu ratifikují všechny členské země EU (Macshane, 2016).

2.3 Cesta k vystoupení z Evropské unie

Obecným znakem euroskeptických snah o referendum ve Spojeném království byly dva hlavní problémy. Jednak se jednalo o obavy, že povaha členství v Evropské unii je nespravedlivá na globálně zaměřenou a na volný obchod nasměřovanou Velkou Británií a druhý problémem měl pak základ v absenci podpory členství v EU mezi britskou veřejností. Navíc tento problém byl spojen s tvrzením, že referendum, které proběhlo v roce 1975, bylo referendem spíše o členství ve společném trhu než v politické unii (Glencross, 2016). Za první, ale určitě důležitou událost, která předcházela zahájení procesu vystoupení Spojeného království z EU, je nutné považovat oznámení premiéra Davida Camerona 23. ledna 2013, kdy prohlásil, že jestliže dostane v nadcházejících volbách důvěru voličů, nechá uspořádat referendum. Cameronův příslib referenda o setrvání v Evropské unii měl zjevně náležitou odezvu, protože v roce 2015 Konzervativní strana skutečně vyhrála volby do dolní komory a získala zde většinu.

Vlastnímu referendu ještě předcházelo vyjednávání o možných nových podmínkách členství Spojeného království v EU, které mělo zvýšit šance pro volbu setrvání v Evropské unii. Britský premiér Cameron ve svém dopise tehdejšímu předsedovi Evropské rady Donaldu Tuskovi, ze dne 10. listopadu 2015, k tomu vymezil následující čtyři klíčové oblasti:

1. Správa vybraných ekonomických záležitostí
2. Konkurenceschopnost
3. Suverenita
4. Migrace (Armstrong, 2017)

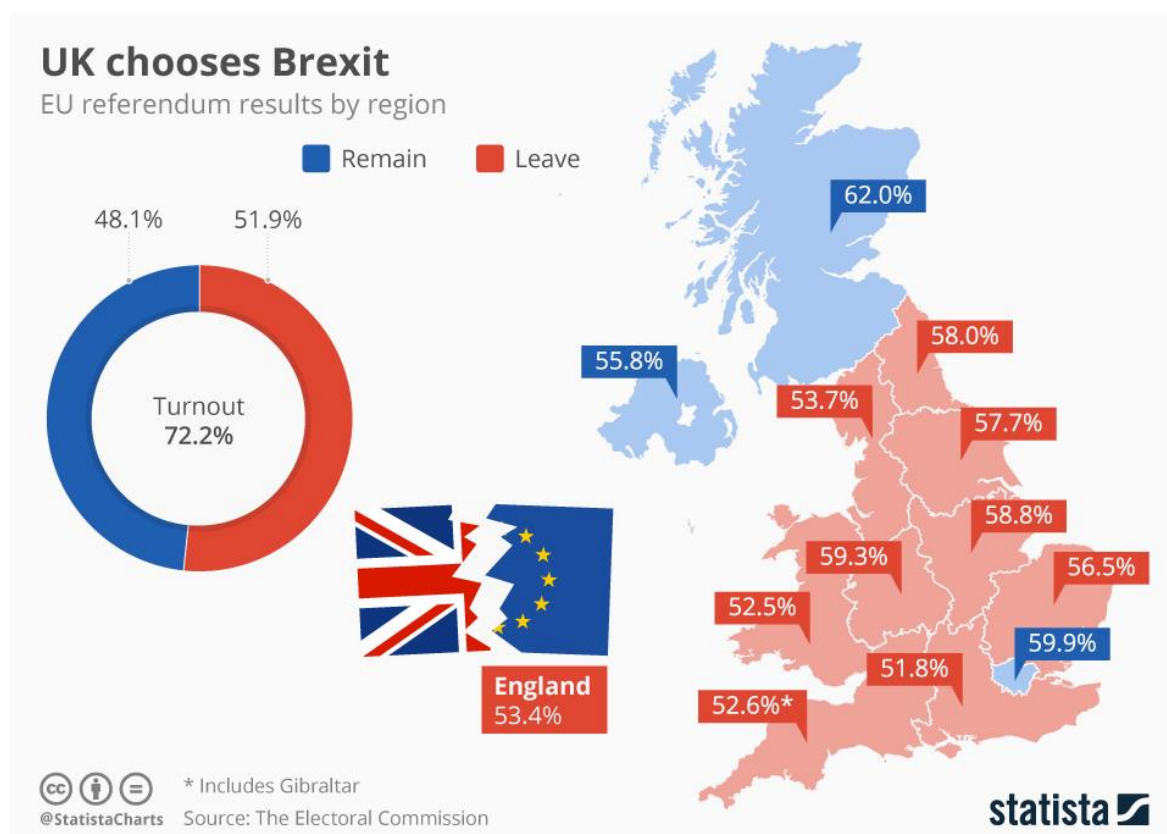
Stoupenci odchodu Spojeného království z EU totiž poukazovali na negativní důsledky, nákladnost a neúčinnost předpisů EU a byrokracie pro britskou ekonomiku. Dále také poukazovali na nutnost obnovit suverenitu Spojeného království a navrátit rozhodovací pravomoci nazpět britským občanům, britské vládě a britskému parlamentu, zlepšit kontrolu a snížit imigraci (Brexit, imigrace, finanční rizika: zvládne EU své krize?, 2016). Nejkomplikovanější jednání probíhala o čtvrtém okruhu, tedy imigraci. Dohoda ze dne 18. a 19. února 2016 zde obsahovala řadu opatření, například urychlené zastavení migračních toků, ochranu vnější hranice, omezení nelegální migrace a zabezpečení integrity schengenského prostoru, kompletní identifikace a registrace všech vstupů, plné provádění procesu relokace, zastavení sekundárních toků nelegálních migrantů a žadatelů o azyl a zajištění kapacity přijímacích zařízení nezbytných pro ubytování migrantů v důstojných podmínkách (Evropská rada, 2016).

Vzhledem k tomu, že David Cameron a jeho vláda dosáhla většiny toho, co bylo vymezeno v dopise, na klíčovém zasedání Evropské rady v únoru 2016 byla uzavřena dohoda o příslušné reformě Evropské unie. Cameron ve svém prohlášení ze dne 20. února 2016 uvedl, že uzavřená dohoda poskytuje Spojenému království speciální status, a proto tedy bude vést kampaň srdcem a duší za setrvání Spojeného království v Evropské unii (BBC, 2016). Lídr strany UKIP Nigel Farage označil uzavřenou dohodu za žalostnou, protože Spojené království zpět nezískalo kompletní kontrolu nad svými hranicemi (Poláková, 2016).

2.4 Referendum o vystoupení

Dohoda o výše zmíněných nových podmínkách členství Spojeného království v Evropské unii však nebyla nikdy implementována, poněvadž v závěrech Evropské rady je mimo jiné uvedeno, že „*následující soubor ujednání, která jsou plně slučitelná se Smlouvami a která nabudou účinku v den, kdy vláda Spojeného království oznámí generálnímu tajemníkovi Rady, že se Spojené království rozhodlo zůstat členem Evropské unie*“ (Evropská rada, 2016). Vzhledem k tomu, že dne 23. června 2016 ve Spojeném království proběhlo referendum o vystoupení z EU, ve kterém se Britové s 51,9 % většinou rozhodli v EU nesebrvat, nemohly vyjednané nové podmínky nikdy vstoupit v platnost (Pech, 2018). Výsledky referenda o vystoupení z EU dle administrativního dělení Spojeného království je vyobrazeno na další stránce na obrázku 1.

Obrázek 1: Výsledky referenda o setrvání v EU

Zdroj: (Armstrong, 2016)

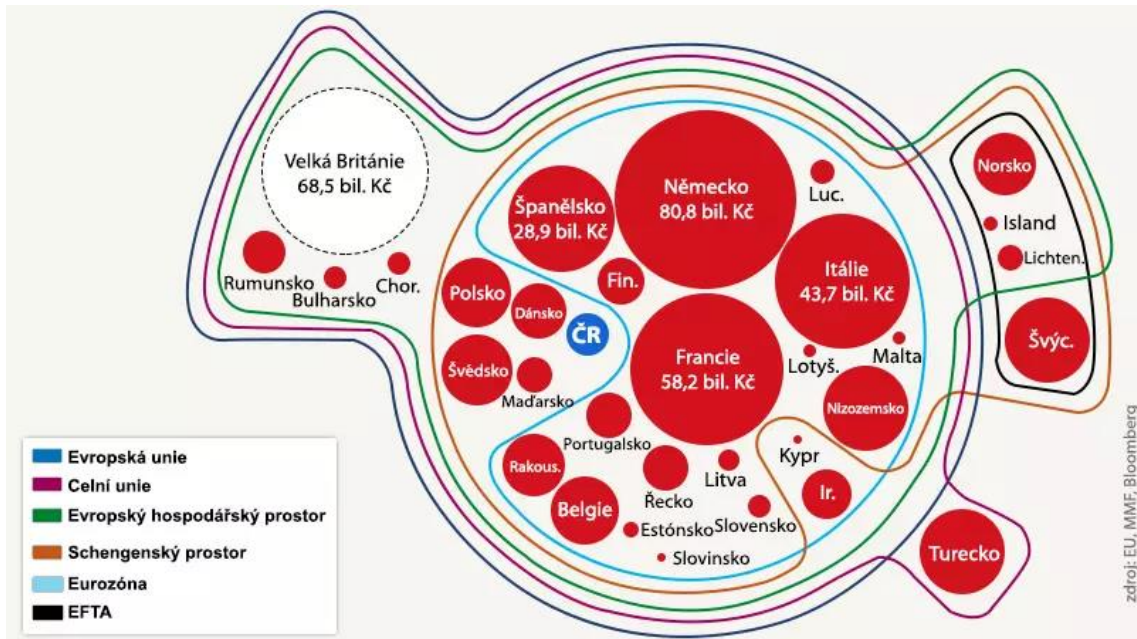
Ještě před vlastním referendem se ve Spojeném království rozběhly dvě kampaně s názvy „Vote Leave“ a „Leave EU“. První z kampaní byla vedená dlouholetým odpůrcem EU a bývalým starostou Londýna Borisem Johnsonem. Druhá pak stranou UKIP s nejvýraznější postavou v čele europoslancem Nigelem Paulem Faragem. Kampaň „Vote Leave“ Borise Johnsona byla úspěšnější, a to především i díky ožehavým tématům migrace a národní identity. Výsledkem vlastního referenda bylo mimo jiné také to, že Cameron poté, co britští voliči rozhodli o vystoupení na úřad premiéra rezignoval.

2.5 Vyjednávání o budoucích vztazích

Proces, který umožňuje členskému státu vystoupení z EU upravuje článek 50 Smlouvy o Evropské unii (SEU). V tomto dokumentu je uvedeno, že „členský stát, který se rozhodne vystoupit, oznámí svůj záměr Evropské radě. S ohledem na pokyny Evropské rady Unie sjedná a uzavře s tímto státem dohodu o podmínkách jeho vystoupení, s přihlédnutím k rámci jeho budoucích vztahů s Unií“. Okamžikem doručení oznámení o vystoupení předsedovi Evropské rady pak následuje druhé stádium vlastního procesu vystoupení, které je zaměřeno především na vyjednávání obsahu Dohody o vystoupení. Otázkou ale stále zůstávalo, jaký případný model budoucího vztahu v rámci jednání Spojené království zvolí. Na výběr totiž byly hned tři tradiční modely, norský

model, švýcarský model a kanadský model či systém bilaterálních dohod dle Kanady či Turecka.

Obrázek 2: Druhy evropské integrace a velikost členských ekonomik

Zdroj: (ČTK, 2016)

Po svém vystoupení z Evropské unie si Spojené království mohlo zvolit i ten scénář, že jeho vztah s EU bude založen pouze na základním členství ve Světové obchodní organizaci (WTO).

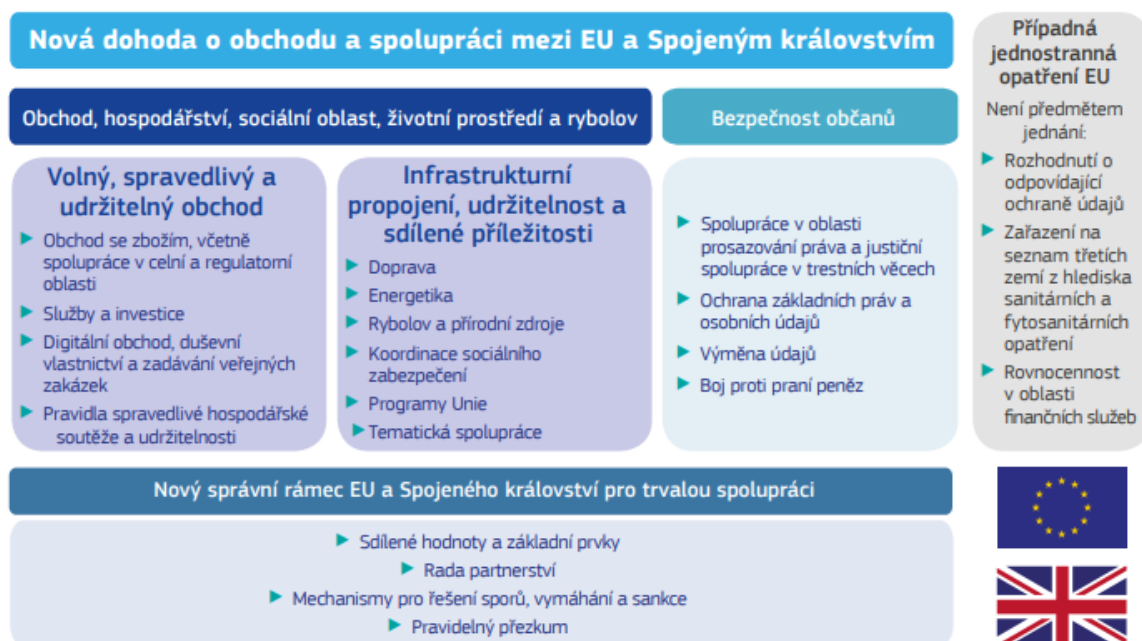
Celý proces vystoupení Spojeného království byl zahájen 29. března 2017 a od tohoto data se začala počítat dvouletá lhůta pro vypořádání závazků obou stran. Následně sedmnáct měsíců trvalo vyjednávání dohody, přičemž mezi hlavní témata patřilo zajištění práv občanů Evropské unie ve Spojeném království, způsoby a lhůty finančního vyrovnání britských závazků vůči Evropské unii a režim na hranici mezi Irskou republikou a Severním Irskem. Též bylo nezbytné, dohodnout se na záležitostech spojených se zaváděním zboží na budoucí rozdělené trhy či v otázce další spolupráce v rámci Evropského sdružení pro atomovou energii (EURATOM) nebo na pokračování soudní spolupráce. Dne 25. listopadu 2018 text výstupové dohody schválila na svém mimořádném zasedání Evropská rada, ale britský parlament ji však odmítl. Přes další usilovná jednání zejména s ohledem na tzv. irskou pojistku, dne 12. března 2019 poslanci britského parlamentu i napodruhé dohodu neschválili. Hned dalšího dne, tedy 13. března 2019, pak britský parlament nepodpořil ani odchod Spojeného království z EU bez dohody. Premiérka Theresa May po nezdaru ve své snaze prosadit v parlamentu brexitovou dohodu po komplikovaných volbách do Evropského parlamentu, již bez britských kandidátů, byla nucena oznámit, že 7. června 2019 odstoupí z funkce předsedkyně konzervativní strany a odejde čela vlády.

Novým leaderem Konzervativní strany a premiérem se stal bývalý ministr zahraničí a zastánce Brexitu Boris Johnson. Bezprostředně po nastoupení do funkce Johnson oznámil složení nové britské vlády, v níž byli převážně politici známí jako tvrdí zastánci Brexitu. Teprve pod jeho vedením Spojené království dne 31. ledna 2020 vystoupilo z Evropské unie a odsouhlasilo nové podmínky dohody o obchodu a spolupráci mezi Spojeným královstvím a Evropskou unií. Dne 31. prosince 2020 byla tato dohoda zveřejněna v Úředním věstníku Evropské unie (Úřední věstník Evropské unie, L 444, 2020). Od 1. ledna 2021 tím došlo k zásadním změnám, protože k tomuto datu opustilo Spojené království jednotný trh a celní unii Evropské unie, jakož i všechny politiky a mezinárodní dohody EU. Byl také ukončen volný pohyb osob, zboží, služeb a kapitálu s Evropskou unií. Dle Úřadu vlády ČR a Ministerstva zahraničních věcí ČR nejvýraznější část úpravy budoucích vztahů představuje Dohoda o obchodu a spolupráci (angl. Trade and Cooperation Agreement, zkráceně TCA). Jako doplňková k ní byla dále uzavřena Dohoda o bezpečnostních postupech pro výměnu a ochranu utajovaných informací a Dohoda o spolupráci pro bezpečné a mírové využití jaderné energie (Reinišová, 2021).

2.6 Vztah k Evropské unii po přechodném období

Dle Evropské komise, ačkoliv se Spojené království rozhodlo opustit jednotný trh a celní unii, dohoda mezi EU a Spojeným královstvím i tak utváří zónu volného obchodu s bezprecedentními ambicemi, které ve srovnání s obchodováním podle podmínek Světové obchodní organizace přinese oběma stranám značné výhody (EK, 2020). Dohoda představuje čtyři hlavní pilíře spolupráce, tak jak je to znázorněno na obrázku 3.

Obrázek 3: Jedna dohoda, čtyři pilíře spolupráce

Zdroj: (EK, 2020)

Dle CzechTrade (BusinessInfo, 2021) se Británie po odchodu z EU pokouší o vytvoření tzv. Global Britain, což prostupuje všemi politikami a národními strategiemi. V březnu 2021 byla publikována nová vojensko-politická strategie *Global Britain in a Competitive Age: the Integrated Review of Security, Defence, Development and Foreign Policy*, která potvrzuje zaměření Spojeného království na regiony mimo Evropu. Po vystoupení z EU také usiluje o uzavření obchodních dohod s dalšími globálními partnery, kdy například již 11. září 2020 byla podepsána obchodní dohoda s Japonskem. Od 1. ledna 2020 se totiž již obchodní dohody Evropské unie na Spojené království nevztahují.

K uvedenému 1. lednu 2020 mělo Spojené království plně ratifikované obchodní dohody mimo již zmíněného Japonska například s Kanadou, Švýcarskem, Tuniskem, Egyptem, Mexikem, Izraelem, Lichtenštejnskem, Albánií, Gruzíí, Ekvádorem, Peru, Guatemalou, Kostarikou, Ukrajinou a mnoha dalšími zeměmi. Prozatímní dohody byly zavedeny například s Norskem, Islandem, Srbskem, Vietnamem, Kolumbií apod. Horší je to však s dohodou o volném obchodu mezi Spojeným královstvím a USA, která stále ještě nebyla uzavřena. Dle Sušové (Sušová, 2021), nový americký prezident Joe Biden ve srovnání s Donaldem Trumpem o uzavření takové dohody projevil doposud jen malý zájem. USA, Velká Británie a Austrálie ale uzavřely historický vojenský pakt, tzv. AUKUS. Austrálie podle této dohody postaví flotilu jaderných ponorek s pomocí USA. Kromě ponorek se dohoda týká také sdílení kybernetických schopností a umělé inteligence. Australské rozhodnutí odmítnout francouzské ponorky a uzavřít alianci se Spojenými státy a Velkou Británií vyvolalo, kromě francouzské nevole, i otázky ohledně transatlantického spojení (Feryna, 2021).

Po odchodu z EU se Spojené království stalo tzv. třetí zemí, což znamenalo, že stanula mimo režim společných evropských předpisů, mimo jiné i v oblasti daně z přidané hodnoty. Všichni podnikatelé z Evropské unie, kteří v současnosti dodávají své zboží do Spojeného království, se tak musí řídit zcela novými pravidly. V některých případech to znamená vybírání DPH od kupujících s jeho následným převodem britské celní správě. Dosažení obchodní dohody mezi Evropskou unií a Spojeným královstvím sice pro evropské zboží znamená i nadále nulová cla, DPH se to však netýká (BREXITinfo, 2021).

Všechny subjekty, které musí platit ve Spojeném království DPH, si musely zažádat o tzv. EORI číslo, které je používáno pro komunikaci s celními úřady. Číslo EORI může být přiděleno pouze hospodářskému subjektu s právní subjektivitou. Současně je také nutná registrace k platbě DPH ve Spojeném království tedy získání tzv. VAT (angl. value added tax) Number (tamtéž).

Obchod se Severním Irskem se řídí vyjednaným Protokolem o Severním Irsku a nadále se bude řídit pravidly Evropské unie (např. celní pravidla a pravidla značení). Nová

pravidla však platí, pokud se zboží z EU přepravuje přes Severní Irsko na ostrov Velká Británie, či zboží z Velké Británie je transferováno přes Severní Irsko do EU (BREXITinfo, 2021).

Některé druhy zboží jako například produkty živočišného původu vyžadují další specifické doprovodné dokumenty. U obchodu se zvířaty se to týká následujících opatření:

- Dovozy živých zvířat a živočišných výrobků z Velké Británie podléhají dovozním požadavkům EU a úředním kontrolám na stanovištích hraniční kontroly EU. Zásilky z EU, které přechází přes Velkou Británii podléhají také povinným kontrolám v místě jejich opětovného vstupu do EU.
- Vývozy živých zvířat a živočišných výrobků z EU do Velké Británie podléhá britským dovozním opatřením, která jsou zaváděna postupně od 1. ledna 2021 do 1. července 2022.
- V Severním Irsku se uplatňuje Protokol o Irsku a Severním Irsku. Aby se předešlo vzniku pevné hraniční bariéry na Irském ostrově a aby se ochránila integrita trhu EU, uplatňují se v Severním Irsku veterinární a rostlinolékařská pravidla EU a na zvířata a zboží přicházející do Severního Irsku z Velké Británie a jiných třetích zemí se vztahují pohraniční kontroly (SVS, 2021).

Zvláštní pravidla také platí pro dovoz a vývoz veterinárního zboží ze Spojeného království do EU, včetně neobchodních přesunů psů, koček apod. Pravidla jsou dostupná například na internetových stránkách Státní veterinární správy ČR (SVS ČR). Jsou zde dostupná také pravidla pro dovoz neharmonizovaných komodit ze Spojeného království do Evropské unie, protože určité povinnosti se vztahují také na terarijní zvířata, šelmy, ptáky pro zoologické zahrady a další, včetně vzorků pro výzkumné a vědecké účely a laboratorní analýzy (tamtéž).

Podle řady odborníků, se uzavřená dohoda mezi EU a Spojeným královstvím velice málo zaměřila na služby a zejména nepřinesla žádné řešení pro finanční sektor. Například dle Ryšavé z České národní banky (ČNB) zpřetrhání vazeb v důsledku brexitu a viditelná nejistota na finančních trzích vedly k migraci finančních institucí a jejich aktiv a zaměstnanců. Navzdory nově vznikajícím finančním centrům v Evropě si ale přesto City of London stále udržuje své přední celosvětové postavení. Ztráta neomezeného přístupu Spojeného království na finanční trh Evropské unie oslabila mezinárodní obchod s finančními službami, který dle uvedené autorky nebude upravovat ani uzavření *Memoranda o porozumění ohledně regulatorní spolupráce v oblasti finančních služeb mezi EU a UK*. Přitom více než 30 % celosvětového obchodování s měnami prochází právě Londýnem. Podle nejnovějšího Indexu globálních finančních center (GFCI), který měří konkurenceschopnost předních světových finančních uzlů, zůstává

britský Londýn stále nejen finančním centrem Evropy, ale také v pořadí druhým nejvíce konkurenceschopným finančním centrem na celém světě hned po americkém New York City (Ryšavá, 2021).

PRAKTICKÁ ČÁST

3 Metodika práce

Účelem kapitoly metodika práce je především stanovení výzkumného problému. Po stanovení výzkumného problému dále navazuje stanovení výzkumného cíle. V kapitole je též uveden popis způsobu sběru dat, způsob jejich analýzy a následné interpretace. Dále je součástí kapitoly také časové hledisko sběru dat a limity výzkumu.

3.1 Výzkumný problém a cíl práce

Výzkumný problém předkládané bakalářské práce je vliv brexitu na zahraniční obchod České republiky. Cílem práce je díky analýze sekundárních dat identifikovat, či vyvrátit, že brexit poškodil vzájemný obchod mezi ČR a UK.

3.2 Metoda a sběr dat

Výzkumná metoda zvolená v praktické části práce je analýza sekundárních empirických dat. Data jsou sesbírána převážně z databází Českého statistického úřadu (ČSÚ) a databází firem, které obchodují s UK. Záměrem je analyzovat vývoj těchto dat v čase a posoudit, do jaké míry byla tato data ovlivněna právě brexitem.

3.3 Časové hledisko sběru dat

Časové hledisko sběru dat pro jejich následnou analýzu je zvoleno přibližně mezi roky 2012 až 2021. Tedy z takového časového období, ze kterého lze popsat situaci před referendem o brexitu, během přechodného období a jsou-li již dostupná data, i po úplném vystoupení UK z jednotného trhu EU. Metodická část práce tedy vykazuje prvky longitudinálního výzkumu, který umožňuje sledovat určitý vývojový trend jako meziroční nárůsty a poklesy v čase.

3.4 Limity výzkumu

Hlavní překážkou ovlivňující zpracování práce se stala pandemie virové choroby COVID-19. Pandemie měla za následek mezi jarem 2020 až létem 2021 výrazné utlumení globální ekonomiky v důsledku různých protiepidemiologických opatření jednotlivých vlád po celém světě. Vzhledem k faktu, že v době konce přechodného období vystoupení Spojeného království z EU pandemie na Britských ostrovech kulminovala a v ČR vrcholila druhá vlna pandemie, je poměrně těžké rozlišit, do jaké míry zahraniční obchod obou zemí ovlivnil Brexit a jaký vliv lze přisuzovat následkům pandemie.

Dalšími limitujícími faktory při zpracování práce je poté dostupné množství času autora, objem a nekomfortní vyhledávání statistických dat či hledisko omezení rozsahu práce.

4 Analýza dat

4.1 Pozice UK v zahraničním obchodu pro ČR

Spojené království je pro Českou republiku mnohaletým důležitým obchodním partnerem. Z toho důvodu je v nejvyšším zájmu ČR, aby i po vystoupení UK z jednotného trhu Evropské unie s touto zemí udržovala i nadále blízké obchodní a diplomatické vztahy. Následující tabulky 4 a 5 ukazují pozici UK na dovozu a vývozu zboží pro ČR za rok 2020 v přeshraničním pojetí statistiky zahraničního obchodu.

Tabulka 4: Pořadí států dle vývozu zboží z ČR v přeshraničním pojetí za rok 2020

Pořadí	Kód země	Název země	Hodnota CZK (tis.)	Podíl na celkovém vývozu (%)
1.	DE	Německo	1 450 578 751	32,7
2.	SK	Slovensko	338 229 724	7,6
3.	PL	Polsko	277 063 054	6,2
4.	FR	Francie	207 929 096	4,7
5.	AT	Rakousko	184 476 596	4,2
6.	NL	Nizozemsko	181 538 522	4,1
7.	GB	Spojené království	179 064 519	4,0
8.	IT	Itálie	171 059 780	3,9
9.	HU	Maďarsko	146 600 325	3,3
10.	ES	Španělsko	110 095 739	2,5

Zdroj: (MPO, 2022), vlastní úprava

Tabulka 5: Pořadí států dle dovozu zboží do ČR v přeshraničním pojetí za rok 2020

Pořadí	Kód země	Název země	Hodnota CZK (tis.)	Podíl na celkovém dovozu (%)
1.	DE	Německo	922 871 409	23,3
2.	CN	Čína	717 285 886	18,1
3.	PL	Polsko	312 058 707	7,9
4.	SK	Slovensko	162 496 212	4,1
5.	IT	Itálie	160 579 583	4,1
6.	NL	Nizozemsko	115 277 547	2,9
7.	FR	Francie	115 110 099	2,9
8.	AT	Rakousko	106 340 039	2,7
9.	HU	Maďarsko	102 598 715	2,6
10.	US	Spojené státy	99 766 724	2,5
15.	GB	Spojené království	66 280 649	1,7

Zdroj: (MPO, 2022), vlastní úprava

Důležitost britské ekonomiky pro český export potvrzuje tabulka 4. Zde je vidět, že i v roce 2020 kdy již UK nebyla definitivně 11 měsíců členem EU se i přesto umístila na 7. místě největších exportních ekonomik z pohledu ČR. S celkovou přibližnou hodnotou 179 mld. CZK vyvezeného zboží se tak podílela 4 % na celkovém exportu ČR za daný kalendářní rok. Jelikož je česká ekonomika exportně orientovaná a každoročně asi 84 % českého exportu putuje do zemí EU, stalo se UK pro ČR největší neunijní exportní ekonomikou.

Na rozdíl od exportu v importu zboží se UK z pohledu ČR nachází až na 15. místě. Z tabulky 5 lze též vyčíst, že za kalendářní rok 2020 činil celkový objem importovaného zboží z UK (vyjádřeno v CZK) přibližně 66 mld. CZK a podílel se tak 1,7 % z celkového importovaného objemu zboží do ČR v daném roce.

Důležité je zmínit, že dlouhodobě je obchod s UK pro ČR 3. nejefektivnější relací zahraničního obchodu za bezkonkurenčně prvním Německem (528 mld. CZK) a druhým Slovenskem (176 mld. CZK). Deset nejefektivnější států, s nimiž měla ČR za rok 2020 pozitivní bilanci je uvedeno v následující tabulce 6.

Tabulka 6: Pořadí států dle bilance zboží ČR v přeshraničním pojetí za rok 2020

Pořadí	Kód země	Název země	Hodnota CZK (tis.)
1.	DE	Německo	527 707 342
2.	SK	Slovensko	175 733 512
3.	GB	Spojené království	112 783 870
4.	FR	Francie	92 818 997
5.	AT	Rakousko	78 136 556
6.	NL	Nizozemsko	66 260 975
7.	HU	Maďarsko	44 001 609
8.	SE	Švédsko	42 604 377
9.	ES	Španělsko	39 859 419
10.	BE	Belgie	32 528 271

Zdroj: (MPO, 2022), vlastní úprava

V případě velké ekonomiky UK pak ČR nepředstavuje významnějšího obchodního partnera. Co do pořadí dle bilance se ČR pro UK obvykle nachází až ve třetí desítky států s méně jak 0,5% částí na celkovou britskou obchodní bilanci. I kvůli své velikosti tak UK bude usilovat o obchodní partnery z řad přibližně stejně velkých či větších ekonomik, se kterými do této doby uskutečňovala převážné množství svých obchodních transakcí. Jedná se tak hlavně o Spojené státy americké, Německo, Nizozemsko, Francii a Čínu.

4.2 Vzájemný obchod se zbožím mezi UK a ČR

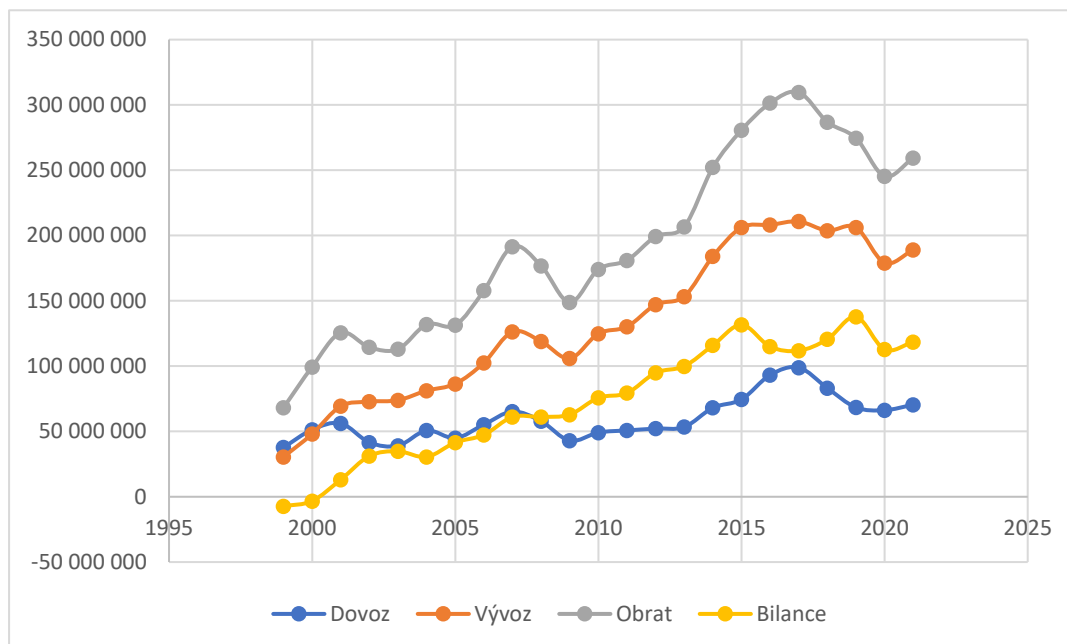
Historický vývoj vzájemné obchodní výměny zboží mezi ČR a UK v období od roku 1999 do roku 2021 znázorňuje tabulka 7 a pro přehlednější vyjádření také graf 1 z této tabulky vytvořený. Hodnoty v tabulce a grafu jsou v tisících CZK a pochází z databáze Českého statistického úřadu.

Tabulka 7: Obchodní výměna zboží mezi ČR a UK mezi lety 1999 - 2021

Rok	Dovoz	Vývoz	Obrat	Bilance
1999	37 741 589	30 492 600	68 234 189	-7 248 989
2000	51 338 966	48 096 186	99 435 152	-3 242 780
2001	56 224 347	69 358 145	125 582 492	13 133 798
2002	41 606 151	72 828 075	114 434 226	31 221 924
2003	39 082 011	73 907 244	112 989 255	34 825 233
2004	50 733 462	81 244 014	131 977 476	30 510 552
2005	44 907 166	86 464 414	131 371 580	41 557 248
2006	55 233 655	102 599 172	157 832 827	47 365 517
2007	65 225 500	126 371 065	191 596 565	61 145 565
2008	57 852 764	118 965 053	176 817 817	61 112 289
2009	42 936 190	105 875 202	148 811 392	62 939 012
2010	49 151 569	124 923 430	174 074 999	75 771 861
2011	50 796 746	130 175 941	180 972 687	79 379 195
2012	52 185 536	147 084 135	199 269 671	94 898 599
2013	53 408 347	153 359 558	206 767 905	99 951 211
2014	68 124 915	184 039 741	252 164 656	115 914 826
2015	74 491 979	206 151 444	280 643 423	131 659 465
2016	93 238 859	208 166 531	301 405 390	114 927 672
2017	98 937 096	210 774 462	309 711 558	111 837 366
2018	83 180 564	203 751 436	286 932 000	120 570 872
2019	68 361 709	206 194 545	274 556 254	137 832 836
2020	66 280 649	179 064 519	245 345 168	112 783 870
2021	70 419 260	188 980 829	259 400 089	118 561 569

Zdroj: (ČSÚ, 2022), vlastní úprava

Graf 1: Obchodní výměna zboží mezi ČR a UK

Zdroj: vlastní zpracování dle tabulky 7

Pro přehlednější popis historické vzájemné obchodní výměny zboží mezi ČR a UK je výhodné rozdělit jej na tři časová období. První období před vstupem ČR do EU (1993 - 2004), následně druhé období tedy členství obou států v EU (2004 - 2016) a třetí období po hlasování UK o setrvání v EU (2016 - 2021).

Česká republika od svého vzniku rozdělením Československa roku 1993 až do roku 2000 měla s UK zápornou obchodní bilanci, tedy dovoz výrobků z UK v peněžním vyjádření převyšoval český export do UK. Do kladných bilančních čísel se poprvé ČR dostala roku 2001, kdy export převýšil import o 13 mld. CZK. Export ČR do UK před vstupem do EU se také významně nepodílel ani na celkovém tehdejší exportu. Nejvyšší procentuální podíl českého exportu do UK v tomto popisovaném období byl v roce 2002, kdy zabíral asi 6 % celkového českého exportu a 9 % exportu mířícího do tehdejšího složení EU.

Rok 2004 byl pro vzájemný obchod mezi oběma zeměmi přelomový. Vstupem ČR a dalších 9 zemí hlavně z východní a střední Evropy do EU a na jednotný trh odpadla většina zbývajících obchodních bariér, což se ještě ten samý rok projevilo na vzájemné výměně zboží. Celkový obrat zboží v porovnání s rokem 2003 narostl o 16,1 % a též export stoupl o 10 % a import až o 29,8 %. Rozvíjející se vzájemný obchod následně silně ovlivnila globální ekonomická krize. Z tabulky 7 lze dopočítat, co je na grafu 1 jasně čitelné, že rozdíl obchodovaného zboží spadl mezi roky 2007 až 2009 o 22,3 %. Na předkrizová čísla se pak obchod vrátil v roce 2012, nicméně jak si lze všimnout, bilance obchodu se ani během globální krize nedostala vůči předchozím letům do

záporných hodnot. S koncem krize roku 2009 se také obnovil kontinuální předkrizový růst všech sledovaných hodnot.

Dosavadní výměna zboží mezi ČR a UK kulminovala v letech 2016 a 2017. Tedy v období hlasování o brexitu a těsně po jeho odhlasování 23. června 2016. V tuto dobu bylo UK pro ČR pátým největším exportním teritoriem s celkovou hodnotou 210 mld. CZK za rok 2017 a v pořadí desátým největším teritoriem pro import zboží ve výši 99 mld. CZK za stejný rok. V následujících třech letech lze pak z tabulky i grafu vyčíst, že v důsledku neúspěšných jednání o pobrexiových podmínkách obchodování mezi UK a EU se obchodní výměna zboží s ČR propadla na hodnoty z roku 2014. Výrazný rozdíl je vidět například v importovaném zboží, kde je pokles o 33 % mezi rokem 2017 a 2020. Ve stejném časovém období se zmenšil i objem exportu o 15 % a celkový obrat zboží se snížil o 20,8 %.

4.3 Komoditní struktura vzájemného obchodu

Komoditní struktura vzájemně obchodovaného zboží je zkoumána dle Standardní mezinárodní klasifikace (zkráceně SITC - z angl. Standart International Trade Classification). Tato klasifikace byla vytvořena statistickým úřadem OSN za účelem jednotného uspořádání skupin zboží v mezinárodním obchodu. Je utvořena z pětiúrovňové číselné kódované hierarchické struktury, která ji rozděluje od sekcí (jednočíselný kód) až po jednotlivé obchodované položky (pětimístné kódy) (OECD, 2006).

Tabulka 8: Vývoz zboží do UK v roce 2020 rozdělení dle SITC (1)

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota CZK (tis.)
0	Potraviny a živá zvířata	4 206 000
1	Nápoje a tabák	392 334
2	Suroviny nepoživatelné, s výjimkou paliv	655 051
3	Paliva, maziva a příbuzné materiály	722 662
4	Živočišné a rostlinné oleje, tuky a vosky	44 055
5	Chemikálie a příbuzné výrobky, j.n.	7 792 856
6	Tržní výrobky tříděné hlavně podle materiálu	20 660 565
7	Stroje a dopravní prostředky	118 116 826
8	Průmyslové spotřební zboží	26 231 827
9	Komodity a předměty obchodu, j.n.	242 343

Zdroj: (ČSÚ, 2022), vlastní úprava

Tabulka 9: Dovoz zboží z UK v roce 2020 rozdělení dle SITC (1)

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota CZK (tis.)
0	Potraviny a živá zvířata	3 415 543
1	Nápoje a tabák	674 334
2	Suroviny nepoživatelné, s výjimkou paliv	364 458
3	Paliva, maziva a příbuzné materiály	1 746 777
4	Živočišné a rostlinné oleje, tuky a vosky	47 932
5	Chemikálie a příbuzné výrobky, j.n.	16 390 058
6	Tržní výrobky tříděné hlavně podle materiálu	8 810 808
7	Stroje a dopravní prostředky	26 851 536
8	Průmyslové spotřební zboží	7 337 117
9	Komodity a předměty obchodu, j.n.	642 086

Zdroj: (ČSÚ, 2022), vlastní úprava

Jak lze z výše přiložené tabulky 8 vyčíst, za rok 2020 největší část českého exportu do UK podle nejobecnější jednomístné nomenklatury SITC 1 zaujímal třída 7 Stroje a dopravní prostředky. S hodnotou 118 mld. CZK se tak v daném roce na celkovém exportu podílela z 66 %. Pro porovnání druhá nejvýznamnější třída Průmyslové spotřební zboží se ve stejném roce na celkovém exportu podílela pouze 14,7 %.

Tabulka 9 uvádí hodnoty importu zboží z UK do ČR za rok 2020 dle rozdělení SITC 1. Stejně jako u exportu největší část z celkového importu (40,5 %) připadá na Stroje a dopravní prostředky. Druhý největší význam připadal na Chemikálie a příbuzné výrobky z tohoto odvětví, které se v celkové hodnotě 16 mld. CZK podílely na importu z 24,7 %.

Meziroční rozdíly v podílu významnosti jednotlivých položek komoditní struktury na českém importu i exportu s UK jsou od vstupu ČR do EU minimální. Jelikož zdaleka největší podíl je tvořen stroji a dopravními prostředky, je tomuto odvětví v další části práce věnována bližší pozornost.

V níže přiložených tabulkách 10 a 11 jsou uvedeny importy a exporty strojů a dopravních prostředků rozdělené podle podrobnější dvoumístné nomenklatury SITC 2. Za účelem zjištění dopadu brexitu jsou mezi sebou porovnávány roky 2016 a 2021. Tedy hodnoty z takových let, kdy v UK proběhlo hlasování o vystoupení z EU a zároveň byl vzájemný obchod s ČR na historickém maximu a prvním rokem po úplném opuštění UK z jednotného trhu EU.

Tabulka 10: Porovnání vývozu strojů a dopravních prostředků do UK mezi rokem 2016 a 2021

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota CZK (tis.) rok 2016	Stat. hodnota CZK (tis.) rok 2021	Rozdíl (%)
71	Stroje a zařízení k výrobě energie	7 292 813	6 279 126	-14 %
72	Strojní zařízení pro určitá odvětví průmyslu	2 983 623	4 561 563	53 %
73	Kovozpracující stroje	478 097	421 688	-12 %
74	Stroje a zařízení užívané v průmyslu	12 063 046	13 335 448	11 %
75	Kancelářské stroje a zařízení	19 777 925	21 608 056	9 %
76	Zařízení pro telekomunikace a záznam zvuku	14 738 566	12 537 780	-15 %
77	Elektrická zařízení, přístroje a spotřebiče	19 474 375	14 062 891	-28 %
78	Silniční vozidla	67 204 687	51 072 462	-24 %
79	Ostatní dopravní a přepravní prostředky	1 058 982	1 969 478	86 %

Zdroj: (ČSÚ, 2022), vlastní úprava

Tabulka 11: Porovnání dovozu strojů a dopravních prostředků z UK mezi rokem 2016 a 2021

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota CZK (tis.) rok 2016	Stat. hodnota CZK (tis.) rok 2021	Rozdíl (%)
71	Stroje a zařízení k výrobě energie	683 881	2 908 028	325 %
72	Strojní zařízení pro určitá odvětví průmyslu	2 302 383	3 390 408	47 %
73	Kovozpracující stroje	196 024	320 112	63 %
74	Stroje a zařízení užívané v průmyslu	6 320 645	7 409 831	17 %
75	Kancelářské stroje a zařízení	6 198 695	4 724 519	-24 %
76	Zařízení pro telekomunikace a záznam zvuku	2 319 335	2 640 891	14 %
77	Elektrická zařízení, přístroje a spotřebiče	22 037 142	5 894 967	-73 %
78	Silniční vozidla	9 464 831	7 430 417	-21 %
79	Ostatní dopravní a přepravní prostředky	590 567	688 105	17 %

Zdroj: (ČSÚ, 2022), vlastní úprava

Z výše přiložené tabulky 10 můžeme vyzorovat, že prioritou českého exportu do UK je automobilový průmysl. Především pak automobily samotné. V roce 2016 se tento artikl podílel na celkovém exportu více jak 32 %. Mezi porovnávanými roky 2016 a 2021 je to také odvětví, které v absolutních číslech na exportu nejvíce ztratilo (pokles o 16 mld. CZK vůči roku 2016). Též většina zbylých segmentů zaznamenala pokles o desítky procent. Největší procentuální minusový rozdíl sledujeme u exportu elektrických zařízení a jim příbuzným výrobkům (-28 %). Naopak segmenty jako ostatní dopravní prostředky a specifická strojní zařízení, u kterých se v porovnávaném období export zvětšil až o 86 % nepovažujeme za více vypovídající, jelikož v absolutních hodnotách se jedná o nárůst pouze stovek milionů příp. nižších mld. CZK.

V tabulce 11 jsou porovnávány objemy importů strojů a dopravních prostředků mezi roky 2016 a 2021. Z tabulky lze dopočítat, že celkově se import tohoto odvětví vůči roku 2016 propadl o 29,3 % (15 mld. CZK). Největší pokles (73 %) nastal u elektrických

zařízení a spotřebičů. Takto velký pokles může být odůvodněn složitějším získáváním certifikací pro britské výrobky, bez kterých se na evropském trhu nesmí prodávat. U většiny zbylých sledovaných tříd v tomto odvětví pozorujeme nárůst importu, avšak podobně jako je tomu v případě exportu, i zde se nejedná v absolutních číslech o významnější změnu. Jediná třída, která zaznamenala významný růst jsou stroje a zařízení k výrobě energie. V porovnání s rokem 2016 se import zboží tohoto specifického odvětví zvedl o 325 % (o více jak 2 mld. CZK)

4.4 Vývoj kurzu britské libry vůči české koruně

Co do značné míry ovlivňuje hodnotu vzájemně obchodovaného zboží ale také výměnu služeb mezi ČR a UK je vývoj nominálního měnového kurzu české koruny (CZK) a britské libry (GBP). Pokud CZK v úhrnu vůči GBP posiluje, působí také na snížení cen v ZO. V případě že CZK naopak oslabuje, ceny mají tendenci se zvětšovat. Následující obrázek 4 převzatý z databáze ČNB na lineárním grafu vykresluje vývoj kurzu CZK/GBP v letech 2010 až 2022.

Obrázek 4: Vývoj kurzu britské libry k české koruně

Zdroj: (ČNB)

Ve výše přiloženém obrázku na první pohled můžeme sledovat vysokou volatilitu britské měny. Historicky nejsilnější byla CZK vůči GBP v druhé polovině roku 2011, kdy se 1 GBP dala koupit i za 26,82 CZK. Od té doby GBP s velkými i malými výkyvy posilovala, až dosáhla svého vrcholu ke konci roku 2015, kdy byla cena jedné GBP i více jak 38 CZK. Tohoto svého maxima GBP dosáhla ve stejné době, kdy se v UK konaly již zmíněné přelomové všeobecné volby, před kterými britský premiér David Cameron slíbil hlasování o vystoupení z EU. Prakticky ihned po vítězství Camerona a jeho Konzervativní strany v těchto volbách a následnému vyhlášení datumu referenda se britská měna propadla o 16 % na hodnotu 32 CZK za jednu libru. Oslabování GBP pokračovalo dále i po referendu až na 28,3 CZK za 1 GBP na konci roku 2016. Takto výrazné

a rychlé oslabování neprobíhalo nejen vůči malým měnám jako je CZK, ale také vůči měnám, které jsou na forexovém trhu považovány za bezpečné. Po odhlasování brexitu se kurz GBP do jisté míry ustálil a nyní osciluje kolem 30 CZK za 1 GBP.

4.5 Počet českých firem s vlastníky z UK

Další pozorně sledovanou veličinou v zahraničním obchodu je příliv a odliv přímých zahraničních investic (PZI). Pro ČR je UK jedenáctým nejvýznamnějším zdrojem PZI. Britští investoři mezi nejčastější důvody investovat v ČR řadí hlavně strategickou polohu ČR ve středu Evropy, kvalifikovanou pracovní sílu s nižšími náklady na rozdíl od západních evropských zemí a kvalitní infrastrukturu se stálým potenciálem k dynamickému růstu. Po úspěšném odhlasování Brexitu se tak očekával velký nárůst přílivu investic nejen do ČR, ale také do většiny členských zemí EU. Následující tabulka 12 uvádí vývoj počtu vazeb britských investorů v českých společnostech s jejich peněžním vyjádřením ve sledovaném období mezi roky 2016 až 2020.

Tabulka 12: Vývoj počtu českých firem s vlastníky z Velké Británie

Datum	Počet vazeb	Vlastněný podíl v základním jmění (Kč)
XII.2020	4 396	51 599 390 664
IX.2020	4 543	50 443 052 890
IX.2019	4 694	49 371 534 049
III.2019	4 841	37 728 067 359
X.2018	4 944	40 484 108 280
VII.2018	4 924	40 523 787 942
III.2018	5 004	44 098 207 891
V.2017	4 712	42 759 845 304
VI.2016	4 558	39 988 716 661
III.2016	4 539	40 609 055 956

Zdroj: (Dun & Bradstreet, 2021), vlastní úprava

Z přiložené tabulky 12 můžeme vyzorovat zajímavý vývojový trend přílivu PZI z UK do ČR. Ihned po referendu o vystoupení se začali naplňovat predikce mnoha ekonomických odborníků, kdy se začal zvětšovat jak počet vazeb britských investorů v českých společnostech, tak s ním i celkový vlastněný podíl v základním jmění. Tento trend dosáhl maxima v prvním kvartálu roku 2018, kdy na českém trhu působilo přes 5 000 společností s vlastníkem z UK. V druhé polovině roku 2018 začali investoři z ČR pozvolna odcházet a výrazně s tím klesl i investovaný kapitál (o 14 % během jednoho kalendářního roku). Ve třetím kvartálu roku 2019 a blížícím se konci přechodného období ovšem celkový podíl v základním jmění raketově vrostl, a to i přes to, že počet vazeb kontinuálně od roku 2018 klesá. Tento fakt si lze odůvodnit tím, že menší investoři působící na českém trhu se kvůli vyšší rizikovosti spojené s nejasným vývojem

brexitu začali z trhu stahovat a své prostředky přesouvat zpět do UK nebo jiných investičních příležitostí mimo ČR. Naopak dlouhodobí investoři a investoři s významným podílem v českých společnostech svůj vliv začali ještě více zvětšovat a upevňovat svoji pozici ve společnostech působících na trhu EU. O největší příliv kapitálu v tomto období se postarala především změna vlastníka Liberty Ostrava, která byla odkoupena britskou vlastnickou strukturou Liberty Steel od lucemburské ArcelorMittal v hodnotě přesahující 11 mld. CZK.

4.6 Export automobilky Škoda Auto do UK

Jak je dokázáno v oddílu 4.3 Komoditní struktura vzájemného obchodu, nejvýznamnějším artiklem českého exportu do UK jsou osobní automobily. Právě z toho důvodu je dále v praktické části práce tomuto odvětví věnována bližší pozornost. Jednoznačně největším českým exportérem automobilů do UK je firma Škoda Auto a.s. Následující tabulka 13 sestavená na základě výročních zpráv Škoda Auto uvádí počet dodaných vozidel na britský trh za jednotlivé roky společně s údajem, jak velký podíl z celkového exportu automobilky na tento trh mířilo.

Tabulka 13: Export automobilky Škoda auto a.s. do Spojeného království

Rok	Dodané vozy	Podíl na celkovém exportu (%)
2010	41 632	2,0
2011	45 282	2,3
2012	53 249	2,6
2013	66 029	2,8
2014	76 027	3,1
2015	74 879	3,0
2016	80 325	3,2
2017	80 056	3,1
2018	74 512	2,9
2019	75 159	2,8
2020	58 431	2,4

Zdroj: (ŠKODA auto a.s., 2022), vlastní úprava

Z tabulky 13 můžeme popsat vývojový trend exportu Škoda Auto do UK a dle změn mezi jednotlivými lety odhadnout působení vnějších vlivů. Po světové ekonomické krizi v roce 2008 nastává postupné oživení většiny evropských ekonomik a dochází tak opět k nárůstu obchodovaného zboží mezi státy. Tento fakt lze zpozorovat i na exportu automobilů Škoda, kdy se objem vyvezených aut české automobilky do Británie mezi lety 2010 až 2016 skoro zdvojnásobil. Automobilka v rekordním roce 2016 dodala na britský trh 80 325 vozů a s podílem 3,2 % na celkovém exportu se tak teritorium UK zařadilo na čtvrté místo nejvýznamnějšího exportního trhu po Číně, Německu a ČR. Následná problematika budoucích vztahů po odhlasování brexitu oslabi-

la poptávku britských spotřebitelů po nových automobilech. To potvrzuje i výše uvedená tabulka, ze které lze dopočítat, že za dva roky od referenda se objem dodaných vozů propadl o 7 % a britský trh, co se významnosti týká, byl přeskočen trhem ruským. Naprosto největší meziroční pokles (o 22,2 %) sledujeme v roce 2020. Tento velký propad však nelze přikládat pouze dopadům brexitových dohod, nýbrž je nutné započítat také celosvětový nedostatek polovodičů nezbytných pro výrobu a omezení pracovní síly spojené s probíhající pandemií nemoci COVID-19.

4.7 Export automobilky Hyundai do UK

Druhá nejvýznamnější společnost vyvážející automobily vyrobené v ČR na britský trh je jihokorejská automobilka Hyundai Motor Manufacturing Czech s.r.o. (HMMC), jejíž závod se nachází v Nošovicích v Moravskoslezském kraji. Obdobně jako u exportu automobilky Škoda, i v tomto případě je následující tabulka 14 sestavená z výročních zpráv automobilky Hyundai a udává počet vyvezených automobilů na britský trh v absolutních počtech a jejich podíl na celkovém exportu automobilky.

Tabulka 14: Export automobilky HMMC s.r.o. do Spojeného království

Rok	Dodané vozy	Podíl na celkovém exportu (%)
2012	30 000	9,9
2013	31 000	10,2
2014	33 000	10,7
2015	42 000	12,3
2016	44 200	9,7
2017	44 000	12,3
2018	38 600	11,3
2019	35 700	11,5
2020	11 100	4,6

Zdroj: (Sbírka listin Hyundai Motor Manufacturing Czech s.r.o., 2022)

Z výše uvedené tabulky 14 lze vypožorovat podobný vývojový trend jako v případě exportu automobilky Škoda Auto. Export automobilky HMMC na britský trh měl od spuštění své výroby v roce 2008 vzestupnou tendenci. Vrcholu dosáhl v roce 2016, kdy automobilka britským spotřebitelům dodala 44 200 vozů, což tvořilo 9,7 % podílu na celkovém exportu daný rok a britský trh se tak umístil na druhém místě nejvýznamnějších exportních teritorií za prvním Německem. První náznaky úbytku poptávky v důsledku brexitu se začaly objevovat již v roce 2017. Sama společnost HMMC ve své výroční zprávě z roku 2017 uvádí a předpovídá další pokles až do té doby, dokud nebude ujasněna podoba budoucích vztahů mezi UK a EU. Pokles objednávek nových automobilů se během následujících dvou let vskutku propadl o 18,6 % na 35 700 automobilů a vedení společnosti tak zareagovalo zavedením nových nevýrobních dnů.

Zdaleka největší meziroční pokles nastal v roce 2020 (o 68,9 %). Vzhledem k faktu, že takto významný pokles nastal pouze u exportu do UK a díky předzásobení se polovodičovými komponenty nutnými pro výrobu v období jejich nedostatku nemusela společnost HMMC zastavovat výrobu, lze konstatovat, že automobilka HMMC utrpěla odhlasováním brexitu jedny z největších ztrát ze všech společností působících v ČR.

5 Příležitosti pro české exportéry

Orientaci v turbulentní době a pomoc s komplexní problematikou v mezinárodních obchodních vztazích, které jsou pro české exportéry nezbytné, se snaží v každoročním vydání ujasnit *Mapa strategických příležitostí* publikována Ministerstvem zahraničních věcí ve spolupráci s Ministerstvem průmyslu a obchodu (MZV, 2021). Významnými přispěvateli jsou též odborní ekonomičtí diplomaté jednotlivých zastupitelských úřadů a analytici agentur podporujících český export. Tato kapitola praktické části práce má za cíl shrnutí nejvýznamnějších sektorových příležitostí českých vývozců na britském trhu reagující na historický vývoj vzájemných vztahů, jakožto i na povahu samotných ekonomik. Na základě největšího potenciálu jsou uvedeny sektory dopravního, energetického, stavebního a zdravotnického průmyslu doplněné o informační technologie.

5.1 Dopravní průmysl

Jak je ukázáno v předchozí kapitole, mezi hlavní exportní artikly ČR do UK se řadí především osobní automobily a infrastruktura s nimi spojená. Produkce britského automobilového průmyslu dosáhla v roce 2016 svého sedmnáctiletého maxima, avšak od té doby produktivita tohoto odvětví meziročně neustále klesá. To vše v důsledku stále se snižující poptávky, odůvodňované nejasnou budoucností diesellových aut kvůli aféře „dieselgate“. Celá situace je navíc umocňována obavami spotřebitelů z vývoje brexitu a jeho dopadu na britskou ekonomiku jako celku. I přes referendum o vystoupení z EU přesto některé automobilky stále rozšiřují a modernizují své závody, ale toto tempo investic se výrazně zpomalilo oproti původním plánům. Jmenovitě pak automobilky Aston Martin, Toyota a Land Rover v aktuální době rozšiřují výrobu ve svých továrnách na britském území. Na druhou stranu jiné automobilky jako Nissan a Honda se v důsledku brexitu rozhodli pro trvalé opuštění britského trhu a přesouvají svou výrobu do Japonska.

Významný efekt na britský dopravní průmysl bude mít desetibodový *Zelený plán* publikovaný vládou UK v roce 2020. Tento plán se soustředí na dosažení kompletní uhlíkové neutrality do roku 2050 a předpokládá úplný zákaz prodeje automobilů výhradně na spalovací motor již v roce 2030. Již dnes jsou ve většině velkých měst zřizovány nízkoemisní zóny, kam je povolen vjezd pouze vozidlům splňující nejpřísnější emisní normu. V návaznosti na tento fakt se britská infrastrukturní strategie pokouší vybudovat udržitelnou a moderní veřejnou dopravní infrastrukturu, která klade vysoké požadavky na inovativní technologie. Pro tyto účely se očekávají investice ze státních prostředků ve výši až 30 mld. GBP ročně.

Díky Dohodě o obchodu a spolupráci mezi UK a EU se nenaplnil nejhorší možný scénář „tvrdého“ brexitu a nedošlo na přechod na tarify WTO, které by znamenali zave-

dení 10% cla na všechny dovážené i vyvážené nové vozy. I proto se předpokládá, že export zejména elektromobilů a hybridních vozů bude mít v následujících letech vzestupnou tendenci. Další příležitosti pro české výrobce budou i nadále v dodavatelských řetězcích při výrobě klasických spalovacích motorů v britských továrnách nebo subdodávkách v leteckém průmyslu.

5.2 Energetický průmysl

Stejně jako v dopravním průmyslu, tak i v energetickém se v následujících letech a desítkách let očekává velká změna energetického mixu s cílem naplnit uhlíkovou neutralitu ve vytyčeném časovém horizontu. S rokem 2025 musí ukončit provoz všechny elektrárny spalující hnědé uhlí a do roku 2030 též vyprší životnost sedmi jaderných bloků a v provozu tak zůstane pouze jedna jaderná elektrárna. Během následujících osmi let je tak potřeba nalézt zdroj nové energie pro více jak čtvrtinu britské spotřeby, přičemž předost mají dostávat právě obnovitelné zdroje a následně výstavba nových jaderných bloků. Z obnovitelných zdrojů je pak díky klimatickým podmínkám kladen velký důraz na větrné elektrárny. Právě energie z tohoto zdroje by do roku 2050 měla pokrývat až třetinu veškeré spotřeby. Další významný krok britské vlády k uhlíkové neutralitě je pak úplný zákaz využívání fosilních paliv k vytápění nových obytných domů postavených po roku 2025, a to včetně zákazu spalování zemního plynu. Na trhu tak vzniká velká příležitost pro dodavatele alternativních řešení.

Na základě takto rozsáhlé „zelené revoluce“ v oblasti energetiky se dá očekávat mnoho příležitostí pro české společnosti jak při stavbách nové infrastruktury, tak při vyřazování jaderných elektráren a následném nakládáním s jaderným odpadem. Příležitosti jsou pak očekávány u dodávek českých specializovaných systémů a komponentů jako baterie, měniče, kabely, střídače či celková ucelená řešení spojená s úsporou energií. Významná příležitost by se mohla naskytnout při výstavbách přečerpávacích vodních elektráren, kde hlavním účelem těchto elektráren je vykrývání energetických špiček a celková stabilizace elektrické sítě. České společnosti mají v této oblasti dostatečné know-how, aby se mohli významně podílet na realizaci takovýchto vodních děl kdekoli na území UK.

5.3 Informační technologie

Spojené království v čele s Londýnem i nadále zůstává jedním z hlavních globálních center informačních a komunikačních technologií (ICT). Jeden z důkazů toho je fakt, že firmy jako Apple, Facebook nebo Google se rozhodly pro umístění svých největších poboček mimo USA právě do Londýna. Všechna tato rozhodnutí navíc byla přijata až po referendu o brexitu. Do ICT i nadále investují také britské společnosti. Více než 60 % z nich očekává, že v následujících letech budou do této sféry investovat více prostředků než v letech předchozích.

Důležitost ICT mimo jiné potvrdila celosvětová pandemie nemoci COVID-19. Kvůli omezování fyzického kontaktu s cílem zamezení šíření této nemoci raketově vzrostla poptávka po on-line řešeních zajišťujících například distanční fungování pracovních týmů, či výuku na školách v případě nemožnosti osobního vyučování. V UK se i po pandemii očekává pokračování trendu částečné práce z domova a některé firmy dokonce potvrdily úplný přechod do on-line prostředí. Poptávka dále bude vzrůstat i platformách pro e-commerce, herní průmysl nebo rozšířenou virtuální realitu. Příležitosti lze tak hledat především v inovativních a interaktivních řešeních pro e-commerce založených na umělé inteligenci nebo v téměř kompletní automatizaci některých odvětví. I po brexitu tak Londýn bude sloužit jako nejperspektivnější odrazový můstek pro české společnosti a start-upy působící v oblasti ICT.

5.4 Stavební průmysl

Stavební průmysl Spojeného království se podobně jako většina ostatních sektorů po referendu o brexitu dostal do mírné recese, a to především kvůli nejasné situaci v dodavatelských řetězcích a pracovních vízech pro zahraniční zaměstnance, na kterých je britský stavební průmysl závislý. Další ranou následně byla již zmíněná pandemie, jež v její první vlně mnoho projektů na delší časové období dokonce úplně zastavila. V aktuální době (jaro 2022) se stavebnictví vrací na původní čísla jako před rokem 2017 a postupný růst lze očekávat i v krátkém a střednědobém výhledu.

Příležitostí se pro české stavební firmy nabízí mnoho. Důvodem je nejen samotná velikost britského trhu, ale především fakt, že Británie postrádá až milion nových bytů, a to hlavně v širším předměstí Londýna. Obdobný problém lze ale nalézt ve většině velkých měst království. Británie na výstavbu nových bytů proto vyčlenila bezmála 10 mld. GBP v programu „Northern Powerhouse“ s cílem odvrátit možnou bytovou krizi a podpořit zvyšující se urbanizaci. Příležitosti se též otevírají v dodávkách samotného stavebního materiálu a stavební techniky. Též roste poptávka po modulární výstavbě a dalších moderních řešeních v oblasti bytových staveb.

Specifickou a velmi perspektivní oblastí bude sektor dopravní infrastruktury. V této oblasti se totiž připravuje mnoho velkých projektů. Bezpochyby největší je tzv. „High Speed II“, který plánuje spojit Londýn s Leedsem vysokorychlostní železnicí. Britská vláda na tento projekt vyčlenila 56 mld. GBP a první úsek trati do Birminghamu by měl být dokončen již v roce 2026. Celý koridor má pak být dokončen do roku 2033. Ve stádiu příprav jsou i rozšíření tří londýnských letišť Heathrow, Stanstead a Gatwick, přičemž právě na největším Heathrow se chystá stavba třetí paralelní dráhy. Výstavba třetí dráhy na tomto letišti je unikátní především v tom ohledu, že se má nacházet v místech, kde se v aktuální době nachází hustá průmyslová i soukromá zástavba. Před samotnou výstavbou tak budou potřeba rozsáhlé demoliční práce a úprava terénu pro následující stavbu. Zahraničním společnostem se zájmem o působení

v britské stavební sféře hraje do karet také fakt, že druhá největší britská stavební firma Carillion zahájila v roce 2018 povinnou likvidaci, což otevírá příležitosti pro nové a menší stavební společnosti.

5.5 Zdravotnický průmysl

Zdravotní sektor patřil mezi priority britské vlády již před koronavirovou pandemií a hlasováním o brexitu. Celkově je totiž zdravotní (chemicko-farmaceutický) průmysl druhý nejvýznamnější exportní sektor britské ekonomiky hned po průmyslu automobilovém. Sektor od konce minulé dekády každoročně roste o jednotky procent a je tak mnohými odborníky považován za nejperspektivnější obor, kterému bude věnována velká dotační pozornost ze strany státu. I díky pandemii se ve středně dobém výhledu očekává každoroční růst spotřeby různých farmak a zdravotních prostředků o 2,1 %. To ze zdravotního sektoru dělá jediný sektor, na který měla pandemie koronaviru pozitivní efekt.

Příležitosti pro české exportéry se nachází především v subdodávkách komponent a substancí nezbytných pro výrobu farmaceutických přípravků včetně dodávek laboratorního vybavení. Se stále zvětšujícími se investicemi do výzkumu se ale očekává poptávka i po již kompletních zdravotnických prostředcích a technologiích. Trendem v britském zdravotnictví je její digitalizace, a to včetně dálkové zdravotní péče. Poptávka tak vzniká po různých platformách spojujících lékaře a pacienty s cílem předejít dlouhým čekacím lhůtám v důsledku nedostatku zdravotnického personálu a též udržení sociálního odstupu kvůli stále přetrvávající pandemii nemoci COVID-19. V roce 2019 dále vláda oznámila nákup nového vybavení pro NHS (National Health Service angl. veřejná zdravotní péče) za 1,8 mld. GBP. Nakoupeny by měly být především magnetické rezonance, mamografy a počítačové tomografy. Dalších 6,5 mld. GBP bude vymezeno na modernizaci stávajících jednotek až ve 40 nemocnicích po celé zemi a k nákupu nových nemocničních lůžek.

Závěr

Zatímco východoevropské a jihoevropské státy se snaží získat statut kandidátské země Evropské unie, občané Spojeného království Velké Británie a Severního Irsku v létě roku 2016 rozhodli po 43 letech svého členství v EU o svém nepokračování v tomto unikátním evropském projektu. Jako první členský stát tak UK aktivovalo článek 50 Lisabonské smlouvy umožňující Unii opustit. Před lídry EU a UK proto stojí situace, kdy poprvé v historii této organizace nebudou hledat způsoby odstraňování kulturních a ekonomických bariér, ale naopak budou hledat konsenzus v takových podmínkách budoucích vztahů, aby co nejméně zainteresovaných stran utrpělo škody. Po prvních dvou letech neúspěšných vyjednávání je již všem jasné, že rozhodnutí UK opustit EU poškodí jak ekonomiku na britských ostrovech, tak celosvětově oslabí pozici EU a všech jejích zbylých členských států.

Hlavním cílem této bakalářské práce bylo zjistit, zdali a do jaké míry brexit ovlivnil vzájemné obchodní vztahy mezi ČR a UK. První kapitola práce seznamuje čtenáře s historií, problematikou a specifikami zahraničního obchodu. Druhá kapitola se kromě popisu historie členství UK v EU snažila objasnit důvody rozhodnutí britských obyvatel odtrhnout se od jednotné Evropy. Po důkladném prostudování literatury lze za hlavního viníka jednoznačně označit britský euroskepticismus zakořeněný v tamní společnosti již z dob vzniku ESUO. I přes to, že si UK během svého členství vydobyla výjimky, tzv. opt-outy, jako nebyť součástí Schengenského prostoru nebo zachování své domácí měny a odmítnutí eura, další hlubší integraci a předávání pravomocí orgánům EU silně kritizovala. Jedině opuštěním EU tak dle Britů mohla být zachována svrchovanost a znovuzavedena kontrola nad vlastním státem.

Analýza sekundárních empirických dat provedená v praktické části práce, přesněji ve čtvrté kapitole, jednoznačně potvrzuje negativní dopady brexitu na objem vzájemně obchodovaného zboží mezi ČR a UK. Zatímco v době vyjednávání o budoucích vztazích EU a UK český obchod se všemi významnými zahraničními partnery prosperuje, v případě UK je situace naprosto opačná. Od odhlasování brexitu se během tří let český export do UK propadl o 17 % a hodnota celkového dováženého zboží dokonce o 33 %.

Z pohledu ČR jednoznačně nejvíce utrpěl automobilový průmysl. Zejména pak export samotných nových automobilů. V důsledku nejasných podmínek a snížené poptávky britských spotřebitelů lze konstatovat, že celý tento segment českého vývozu do UK ztrácí kvůli brexitu každoročně vyšší jednotky miliard CZK. I přes to, že se UK a EU nakonec dohodli na nulovém dovozním clu, může kombinace brexitu, nedostatku polovodičů a pandemie nemoci COVID-19 zapříčinit, že bude trvat více než dekádu, než se hodnota exportu tohoto odvětví vrátí na své předbřexitové hodnoty. Další významnou překážkou, která ovlivňuje jak dovozce, tak exportéry, je znovuzavedení hraničních kontrol dováženého zboží a zvýšená byrokracie s tímto úkonem spojená. Právě

z toho důvodu lze očekávat prodloužení dodacích lhůt a zvýšené náklady na přepravu zboží.

Negativní dopady brexitu lze pozorovat také na ekonomice Spojeného království. První ukazatel potvrzující tento fakt je okamžitá devalvace britské libry ihned po referendu v roce 2016. V následujících letech pak lze například z britského obchodního rejstříku vyzorovat úbytek nových registrovaných firem se zahraniční majetkovou strukturou. Z toho vyplývá nezáměr zahraničních investorů alokovat svůj kapitál na britském trhu. Také mnoho britských společností se v přímém důsledku brexitu rozhodlo pro ukončení svých aktivit v mnoha členských státech EU. Příkladem může být medializovaný případ britského řetězce Marks & Spencer, který kvůli problematice s dopravou z UK zrušil v českých prodejnách prodej potravin vyrobených na britském území. Co ovšem britskou ekonomiku po brexitu zasáhlo nejvíce je masivní odliv zahraničních pracovníků. V tomto smyslu můžeme mluvit o určitém paradoxu, jelikož jedním z hlavních témat brexitu byla nelegální migrace a převzetí kontroly nad touto agendou. Brexit však ze země vyhnal nejen nelegální migraci a také zaměstnance z řad obyvatel jiných členských států EU. Britové se tak aktuálně potýkají s obrovským nedostatkem méně kvalifikované pracovní síly, kterou často zastávali obyvatelé východního bloku EU. Mnozí státní představitelé UK a zastánci brexitu reagují na negativní dopady brexitu s odstupem. Uvádí, že díky vystoupení z Evropské unie se posílí vzájemná spolupráce se státy Commonwealthu a ve střednědobém a dlouhodobém výhledu bude mít vystoupení z jednotného evropského trhu na Británii pozitivní vliv.

I přes komplikace spojené s odchodem Spojeného království Velké Británie a Severního Irsku z Evropské unie a tím pádem i ze společného trhu EU zůstává UK pro Českou republiku důležitým obchodním partnerem. Vzhledem k množství vstupů ovlivňující vzájemný obchod dvou či více států nelze jednoznačně predikovat vývoj budoucích britsko-českých obchodních vztahů. V návaznosti na předkládanou analýzu tak autor práce doporučuje po uplynutí dostatečného časového období podrobnější zkoumání této problematiky i za pomoci hlavních makroekonomických ukazatelů k přesnější determinaci dalších faktorů, které vzájemný obchod UK a ČR ovlivnily.

Seznam použité literatury

ARMSTRONG, Kenneth A., 2017. *Brexit time. Leaving the EU – why, how and when?*. Cambridge University Press. ISBN 978-1-108-40127-2.

ARMSTRONG, Martin, 2016. UK: A Divided Nation. In: *Statista* [online]. [cit. 2022-02-02]. Dostupné z: <https://www.statista.com/chart/5100/uk-chooses-brexit/>

BBC, 2016. *EU deal gives UK special status, says David Cameron* [online]. In: . [cit. 2021-11-28]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/uk-politics-35616768>

Brexit, imigrace, finanční rizika: zvládne EU své krize?: souhrnná publikace z vědeckopopularizačního semináře ... : Brno, 11. listopadu 2016, 2016. Praha: Newton College. ISBN 978-80-87764-07-7.

BREXITINFO, 2021. *BREXIT A EXPORT: INFORMACE O NOVÝCH OBCHODNÍCH PRAVIDLECH* [online]. [cit. 2021-11-28]. Dostupné z: https://www.brexitinfo.cz/cs_cz/brexit-a-export-informace-o-novych-obchodnich-pravidlech-s-velkou-britani/

Britannica Academic [online], 2021. Chicago: Encyclopædia Britannica, Inc. [cit. 2021-09-25]. Dostupné z: <https://academic-eb-com.ezproxy.techlib.cz/levels/collegiate/article/United-Kingdom/110750>

BULMER, Simon, 2008. *New Labour and the European Union 1997-2007 A Constructive Partner?* [online]. [cit. 2021-11-28]. Dostupné z: https://www.swp-berlin.org/publications/products/arbeitspapiere/bulmer_KS.pdf

BusinessInfo, 2021. In: *BusinessInfo* [online]. CzechTrade [cit. 2021-09-26]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/navody/velka-britanie-souhrnna-teritorialni-informace/2/#0-uvod>

ČNB. Kurzy devizového trhu. In: *Česká národní banka* [online]. Praha [cit. 2022-03-11]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/financni-trhy/devizovy-trh/kurzy-devizoveho-trhu/kurzy-devizoveho-trhu/grafy_form.html?mena=GBP

ČSÚ, 2022. Metodika zahraničního obchodu. In: *Český statistický úřad* [online]. Praha [cit. 2022-02-18]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/1-vzonu_m

ČSÚ, 2022. Pohyb zboží přes hranice. In: *Český statistický úřad* [online]. Praha [cit. 2022-03-09]. Dostupné z: <https://apl.czso.cz/pli/stazo/STAZO.STAZO>

EK, 2020. *Dohoda o obchodu a spolupráci mezi EU a Spojeným královstvím. Nový vztah s velkými změnami*. Úřad pro publikace Evropské unie. ISBN 978-92-76-27027-0. Dostupné z: doi:10.2775/22096

EVROPSKÁ RADA, 2016. *Zasedání Evropské rady (18. a 19. února 2016) – závěry* [online]. In: EU. [cit. 2021-11-28]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/media/21768/st00001cs16.pdf>

FERYNA, Jan, 2021. *Strategický rozměr australského nákupu jaderných ponorek* [online]. [cit. 2021-11-28]. Dostupné z: <https://www.armadninoviny.cz/aukus-strategicky-rozmer-australskeho-nakupu-jadernych-ponorek.html>

FIALA, Petr, Ondřej KRUTÍLEK a Markéta PITROVÁ, 2018. *Evropská unie*. 3., aktualizované, rozšířené a doplněné vydání. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK). ISBN 978-807-3254-506.

FOJTÍKOVÁ, Lenka, 2009. *Zahraničně obchodní politika ČR: historie a současnost (1945-2008)*. Praha: C.H. Beck. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-807-4001-284.

GLENCROSS, Andrew, 2016. *Why the UK voted for Brexit: David Cameron's great miscalculation*. [London]: Palgrave Macmillan. Palgrave studies in European Union politics. ISBN 978-1-137-59000-8.

Gov.uk [online], 2021. Londýn: The National Archives [cit. 2021-09-26]. Dostupné z: <https://www.gov.uk/government/how-government-works>

HOLMAN, Robert, 2017. *Dějiny ekonomického myšlení*. 4. vydání. V Praze: C.H. Beck. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-807-4006-418.

HŘEBÍK, František, 2013. *Obecná ekonomie*. 3., upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. ISBN 978-807-3804-671.

JIŘÍKOVÁ, Martina, 2019. *Mezinárodní obchod* [online]. 1. Litoměřice [cit. 2022-02-06]. ISBN 978-80-88418-16-0. Dostupné z: <https://www.vovcr.cz/odz/ekon/408/page01.html>

JIŘÍKOVÁ, Martina, 2019. *Mezinárodní obchod* [online]. [cit. 2021-10-08]. ISBN 9788088418160. Dostupné z: <https://www.vovcr.cz/portal/topic/408?displayType=blocks>

JUREČKA, Václav, 2017. *Makroekonomie*. 3., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing. Expert (Grada). ISBN 978-802-7102-518.

KALÍNSKÁ, Emilie a Ludmila ŠTĚRBOVÁ, 2007. *Mezinárodní obchod: (pro ZMO 301)*. Praha: Oeconomica. ISBN 978-802-4512-990.

KOVÁŘ, Petr, 2011. *Témata - Všeobecný přehled*. Praha: Fragment. ISBN 9788025315774.

KUBÁTOVÁ, Eliška, Lucie BEDNÁROVÁ a Filip KÁLEK, 2016. EU a Velká Británie: Historie vztahů a cesta k referendu. In: *EUROACTIV* [online]. [cit. 2021-11-28]. Dostupné z: <https://euractiv.cz/section/aktualne-v-eu/linksdossier/eu-a-velka-britanie-historie-vztahu-a-cesta-k-referendu-000142/>

MACSHANE, Denis, 2016. *Brexit: How Britain left Europe*. Londýn: I. B. Tauris & Co. ISBN 978-1-78453-784-5.

MADDY, Thimont Jack, 2020. *European Communities Act 1972* [online]. In: . [cit. 2021-11-28]. Dostupné z: <https://www.instituteforgovernment.org.uk/explainers/european-communities-act-1972>

MACHKOVÁ, Hana, Eva ČERNOHLÁVKOVÁ a Alexej SATO, 2014. *Mezinárodní obchodní operace*. 6., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Grada. ISBN 978-802-4748-740.

MPO, 2022. Statistiky zahraničního obchodu. In: *Ministerstvo průmyslu a obchodu* [online]. Praha [cit. 2022-03-09]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/zahranicni-obchod/statistiky-zahranicniho-obchodu/>

MZV, 2021. Mapa strategických příležitostí 2021/2022. In: *Moderní ekonomická diplomacie MZV ČR* [online]. Praha: MZV [cit. 2022-03-30]. Dostupné z: <https://www.export.cz/aktuality/mop/>

NEUMANN, Pavel, Pavel ŽAMBERSKÝ a Martina JIRÁNKOVÁ, 2010. *Mezinárodní ekonomie*. Praha: Grada. Expert (Grada). ISBN 978-802-4732-763.

OECD, 2006. STANDARD INTERNATIONAL TRADE CLASSIFICATION. In: *OECD* [online]. [cit. 2022-04-09]. Dostupné z: <https://stats.oecd.org/glossary/detail.asp?ID=2466>

ONS, 2021. In: *Office for National Statistics* [online]. [cit. 2021-09-25]. Dostupné z: <https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/populationandmigration/populationestimates>

PECH, Štěpán a Kristýna JANOŠOVÁ, 2018. *Přehled: Jak dosud probíhala jednání o brexitu?* [online]. [cit. 2021-11-28]. Dostupné z:

<https://www.euroskop.cz/9260/30822/clanek/prehled-jak-dosud-probihala-jednani-o-brexitu/>

PETŘÍK, Lukáš, 2013. Margaret Thatcherová: Od podpory evropského trhu po odmítnutí EU. In: *EUportál* [online]. [cit. 2021-11-28]. Dostupné z: <https://www.euportal.cz/PrintArticle/11396-margaret-thatcherova-od-podpory-evropskeho-trhu-po-odmitnuti-eu.aspx>

POLÁKOVÁ, Natálie, 2016. Immigration as a Source of Euroscepticism in Britain. In: *E-Polis* [online]. [cit. 2021-11-28]. Dostupné z: <https://www.e-polis.cz/clanek/immigration-as-a-source-of-euroscepticism-in-britain.html>

POŠTA, Vít, 2018. *Makroekonomická analýza na příkladu české ekonomiky*. První. V Praze: C.H. Beck. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-807-4007-200.

REINIŠOVÁ, Jana, Aneta KASALICKÁ a Karolína PLACZEKOVÁ, 2021. Tvrdý brexit zažehnan. Jak se dále vyvíjí vztahy mezi EU a Spojeným královstvím?. In: *Euroskop* [online]. [cit. 2021-11-28]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/9005/36538/clanek/tvrdy-brexit-zazehnan-jak-se-dale-vyvi-ji-vztahy-mez-eu-a-spoj-enym-kralovstvim/>

RYŠAVÁ, Michaela, 2021. Balancování na hraně: brexit a finanční služby. In: *Česká národní banka* [online]. [cit. 2021-11-28]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/o_cnb/cnblog/Balancovani-na-hrane-brexit-a-financi-sluzby/

SAMUELSON, Paul Anthony a William D. NORDHAUS, 2013. *Ekonomie: 19. vydání*. Praha: NS Svoboda. ISBN 978-802-0506-290.

Sbírka listin Hyundai Motor Manufacturing Czech s.r.o., 2022. In: *Veřejný rejstřík a Sbírka listin* [online]. Praha [cit. 2022-03-10]. Dostupné z: <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl-firma?subjektId=245382>

SUŠOVÁ, Veronika, Ilona ŠVIHLÍKOVÁ a Ivo ŠEBESTÍK, 2021. Místo velké obchodní dohody s USA dosáhl Johnson zrušení zakazu dovozu jehněčího. In: *Iargument* [online]. [cit. 2021-11-28]. Dostupné z: <http://casopisargument.cz/?p=38098>

SVATOŠ, Miroslav, 2009. *Zahraniční obchod: teorie a praxe*. Praha: Grada. Expert (Grada). ISBN 978-802-4727-080.

SVS, 2021. Brexit. In: *Státní veterinární správa* [online]. [cit. 2021-11-28]. Dostupné z: <https://www.svscr.cz/pripravenost-na-brexit/>

ŠKODA AUTO A.S., 2022. Výroční zprávy. In: *Škoda-storyboard* [online]. Mladá Boleslav [cit. 2022-03-10]. Dostupné z: <https://www.skoda-storyboard.com/cs/vyrocnizpravy/?state=OK&aid=a97a5fe9-db12-4ead-aab2-09fa8e461f11>

ŠTĚRBOVÁ, Ludmila, 2013. *Mezinárodní obchod ve světové krizi 21. století*. Praha: Grada. Expert (Grada). ISBN 978-802-4746-944.

ŠTRACH, Pavel, 2009. *Mezinárodní management*. Praha: Grada. Expert (Grada). ISBN 978-802-4729-879.

Úřední věstník Evropské unie, L 444, 2020. In: *EUR-lex* [online]. Štrasburg [cit. 2021-02-12]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/cs/TXT/?uri=OJ:L:2020:444:TOC>

Seznam obrázků

Obrázek 1: Výsledky referenda o setrvání v EU.....	25
Obrázek 2: Druhy evropské integrace a velikost členských ekonomik.....	26
Obrázek 3: Jedna dohoda, čtyři pilíře spolupráce.....	27
Obrázek 4: Vývoj kurzu britské libry k české koruně.....	40

Seznam tabulek

Tabulka 1: Druhy cel	14
Tabulka 2: Vertikální struktura platební bilance.....	18
Tabulka 3: Historický přehled událostí Spojeného království v EU.....	21
Tabulka 4: Pořadí států dle vývozu zboží z ČR v přeshraničním pojetí za rok 2020	33
Tabulka 5: Pořadí států dle dovozu zboží do ČR v přeshraničním pojetí za rok 2020 ..	33
Tabulka 6: Pořadí států dle bilance zboží ČR v přeshraničním pojetí za rok 2020	34
Tabulka 7: Obchodní výměna zboží mezi ČR a UK mezi lety 1999 - 2021	35
Tabulka 8: Vývoz zboží do UK v roce 2020 rozdělení dle SITC (1)	37
Tabulka 9: Dovoz zboží z UK v roce 2020 rozdělení dle SITC (1).....	38
Tabulka 10: Porovnání vývozu strojů a dopravních prostředků do UK mezi rokem 2016 a 2021	39
Tabulka 11: Porovnání dovozu strojů a dopravních prostředků z UK mezi rokem 2016 a 2021	39
Tabulka 12: Vývoj počtu českých firem s vlastníky z Velké Británie	41
Tabulka 13: Export automobilky Škoda auto a.s. do Spojeného království	42
Tabulka 14: Export automobilky HMMC s.r.o. do Spojeného království	43

Seznam grafů

Graf 1: Obchodní výměna zboží mezi ČR a UK	36
--	----

